

Ozi-oma, Maku Deru

Ozi Jiõnu, onye emeje
baputizimu eezi l'echiegu
(*Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jiõn 1:19-28*)

1 ¹ Ọwa-a bụ ishi ozi-oma Jizọsu, bụ Kéreshi; Nwa Chileke. ² Azáya onye mpfuchiru Chileke deru l'ekwo sụ:
“Nwa mu; mu e-zi onye-ozu mu
g'o vuru ngu ọzo je abọoru ngu ọzo.”^a
³ Ọ duru onye ara iya arara l'echiegu sụ:
Unu meziaru Nnajiuphu ọzo.
Unu mee gbororo iya g'ọ dughaa nhamunha.^b”
⁴ Noo ya Jiõnu onye emeje baputizimu bya anọdu l'echiegu ara iya arara asuje: “Izimanu iphe-ẹji unu lwa unu azu; g'e mee unu baputizimu. Ọo ya bụ Chileke aguaru unu nvu l'iphe-ẹji, unu meshiru.” ⁵ Ndu alị Jiudiya me ndu Jierúsalemu mgburugburu nọdu awupfutaje iya g'ephe numa iphe, oopfụ. Ephe nọdu akoshi iphe-ẹji, ephe meshiru; ọ nọdu emejgbaa phek baputizimu l'enyimu Jiódanu.
⁶ Noo ya; uwe, Jiõnu eyeje l'ehu bụ uwe, e meru l'ẹjí inya-kame-lu; ọ nọdu egudeje akpo-anu tubuta iya l'upfu. Nri, oorije bụ igube yele manụ-ẹnwu. ⁷ G'ọra ọrà ono be ọosu: “Ọ duru onye ọzo, ka mu l'ishi; ka mu l'okpa, l'e-mechaa bya; onye mu ta asukpodanu ge mu e-tupfuru etupfuru; tofu eri akpokpa, o yeru l'okpa. ⁸ Mbe-dua meru unu baputizimu le mini; ole onye k'ono l'e-me iya unu le Unme-du-Nso.”

---

^a 1:2 Gúnaa Mal 3:1. ^b 1:3 Gúnaa Azá 40:3.

Eme baputizimu mę ọhutama Jizọsu
(*Mat 3:13—4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13*)

⁹O rwua ujiku lanu; Jizọsu shi lę Nazaretu, nọ l'alị Gálili bya; Jiọnu mee ya baputizimu l'enyimu Jiọdanu. ¹⁰Jizọsu rwufutashiępho lę mini ono; ọ hụma g'igwe bukahuerupho ẹbo gheru onu; Unme Chileke dọepho gę ndo pheępho phaa phezeta bya anọdu iya l'ęhu. ¹¹A numa olu-opfu, shi l'imigwe ono su: "Ị bu Nwa mu nwoke, mu yeru obu. I jiru mu ępho."

¹²G'e jia epfua; Unme Chileke ono mee Jizọsu; o je anọdu l'echięgu. ¹³Ọ nọo l'ime echięgu ono ụkporo abalị labọ; Nsetanu nọdu ahụ iya ama. Ẹka ono, Jizọsu nọ ono buerupho unwu anu-ęgbudu nọ iya. Jizọsu nọdu l'ẹka ono; unwu-ojozi-imigwe nọdu ejegbaaru iya ozi.

Opfu Chileke, Jizọsu ziru lę Gálili
(*Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11*)

¹⁴A tųepho Jiọnu mkpọro; Jizọsu bahụ l'alị Gálili; je ezikashiahaa ozi-oma, k'ẹka Chileke bu eze ¹⁵su: "Teke ono, Chileke kweru ukwe iya ono rwuakwaru. Chileke abyaakwaa egoshi lę ya bu eze; g'izimanu iphe-ęji unu lwakwa unu azu; unu bya ekweta ozi-oma Chileke."

¹⁶O be g'o tsoru agụga eze-ęnyimu, nọ lę Gálili; ọ hụma Sayimonu yele Anduru, nwune iya ẹka ęphe agha ụgbu-ikokoro l'eze-ęnyimu; kele ęphe bu ndu ese ikokoro. ¹⁷Jizọsu bya asu phe: "Unu bya etsoru mu gę mu emee unu g'unu buru ndu a-nọdu esekutaję nemadzu g'eesetaję ęma-a."
¹⁸Epfupfu, oopfu iya; ęphe gwọbe ụgbu phe; tsoahaa ya.

¹⁹Ọ byakwa ejeriberu nwanshiji; ọ hụma Jiemusu nwa Zebedi yele Jiọnu nwune iya. Ẹphebedua nọ l'ugbo phe emezi ụgbu phe emezi. ²⁰Ahuma, Jizọsu ahuma phe; o kua phe. Ẹphe haa nna phe Zebedi l'ugbo ono; haa ndu ophu e butaru ebuta; je etsoru Jizọsu.

Nwoke, ọbvụ eme
(*Luk 4:31-37*)

²¹Ẹphe bya abahu mkpukpu Kapaniyomu. O -rwuepho eswe-atuta-unme ndu Jiu; Jizọsu bahụ l'ulo-ndzukọ ndu Jiu je awata ezi iphe. ²²Ẹphe sachaa onu saa nchi l'iphe, oozi phe; kele oozi iphe g'onye ike du l'ẹka. O to zidu gę ndu ezije ekemu.

²³Ọ duru nwoke, ọbvụ eme, nọ l'ime ụlo-ndzukọ ono. ²⁴O chiahaa mkpu su: "Jizọsu onye Nazaretu; paru anyi haa! ?Bu gunu be anyi lę ngu jigba? ?I bya anyi emebyishi? Mu maru onye i bu. I bu onye du nsọ, shi l'ẹka Chileke!"

²⁵Jizọsu baaru iya mba su: "Dobe onu doo; futu nwoke ono l'ęhu."

²⁶Ọbvụ ono bya atua nwoke ono ndapfu woru iya gbachia; raru iji-ęnya iji-ęnya lufuta. ²⁷Onu kugbabechaa ndu nọ l'ẹka ono akugbabe. Ẹphe

wata aji nwibe phe su: “?Iphe owa-a bu gunu? Iphe, oozi-a gbekwanu buru anyi nchi òphúú. Onye ophu egudeje nkamenya abaru obvu mba; ephe eme iphe, o pfuru.”

²⁸ G'e jia epfua; ephe Jizosu ngakotawaa ali Gálili mgburugburu.

**Jizosu emeta igwerigwe
ndu iphe eme
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)**

²⁹ Afuta, Jizosu phe afuta l'ulo-ndzuko ono yele Jiemusu; waa Jiõnu swiru tugbua. Ephe bahu ibe Sayimonu phe, bukwaphe ibe Anduru phe. ³⁰ Ododonya nodu eme ne nyee Sayimonu; o zee l'ime ulo. Oo ya bu; a bya epfuaru iya Jizosu. ³¹ O bya ejepfu iya bya egude iya eka l'eka selia; ododonya ono mebuhu iya; nwanji ono wata phe akwaru ebyaa.

³² O be l'uzenyashi; g'enyanywu nyihuchaaru; a chitaru iya ndu iphe eme me ndu obvu emegbaa. ³³ Ndu eka ono l'ophu gbaephe mkpu bya eji onu-abata. ³⁴ O mee igwerigwe ndu iphe eme; ephe wekorohu. O chishikwaphe obvu l'ehu ndu obvu emegbaa. Ophu o kwejedu gobvu ono pfua opfu g'ephe mahawaru iya-a.

**Jizosu epfu opfu Chileke
le Gálili
(Luk 4:42-44)**

³⁵ Swichechero; o gbeshi jeshia l'eka oo-nodu nwekiniya iya; epfu anu Chileke. ³⁶ Sayimonu me ndu ephe l'iya swi toko achokashi iya. ³⁷ Ephe humae ya pho; ephe su iya l'onymonye tukokwaru acho iya.

³⁸ O su phe: “Unu g'anyi je le mkpukpu ozo, haru dugbaa anyi ntse ge mu je epfufuaru phe opfu Chileke; kele oo iphe ono be mu byaru.”

³⁹ O jedzuru ekameka le Gálili epfu opfu Chileke l'iphe, bukpoò ulo-ndzuko. O nodu achishi obvu, bugbaa nemadzu l'ime ehu.

**Onye ekpenta, Jizosu meru
o wekorohu
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)**

⁴⁰ Onye ekpenta bya abyapfuta Jizosu bya egbushi ikpere; rwoò ya su: “O -buru uche ngu be ii-menaa ge mu wekorohu.”

⁴¹ Imemini iya du Jizosu; o bya amachia eka denyi nwoke ono; su iya: “O bu uche mu. Ngwa; wekorohuwaro!” ⁴² Teke ono kwapho; ekpenta ono mishihu iya l'ehu; o wekorohu. ⁴³ Jizosu nmasharu iya okwa ike su iya go tugbuekwapho lashia; ⁴⁴ bya asu iya: “Ba adukwa onye ii-pfuru iya; jechikwaa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya. Li gweru ngweja, onye e metaru l'iphe, eme iya nu anuje nu g'e gweeru ngu ge Mosisu turu ekemu su g'e gweje iya. Oo ya bu ge ndiphe e-gude nno maru le Chileke mewaru ngu; i wekorohu.”

⁴⁵Nwoke ono jeeḷaa je epfukashiaharu onyemonye iphe ono; tũko akọ-kashi akọ iphe ono; ọp̄hu Jizọsu afutajeedu l'ebederebadara lẹ mkp̄kp̄ku. Ọ nọdu anọduje l'ẹka nemadzũ te ebudu ebubu. A nọdu eshijeḷaa ẹkameka awu-pfuta iya.

Nwoke, iphe lɔnwuru ibe ẹhu lanu

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

2 ¹Tọbudu iya bu; a nọp̄ho ujiku olemole; Jizọsu laphu azu lẹ Kapaniyomu. Ọ ngadzuru ẹkameka l'ọ nọwaa l'unuphu. ²A dukpoo igwerigwe dzukota; k'ọp̄hu ọ duedu ọzo, duru p̄he nũ mbukponu me l'onu-uzo. O pfuaharu p̄he op̄fu Chileke. ³Umadzu ẹno vuru onye iphe lɔnwushiru ibe ẹhu lanu vutaru iya. ⁴A dukpoo igwerigwe l'ẹka ono; k'ọp̄hu ẹp̄he ta adudu ike jekube iya ntse. Ọo ya bu; ẹp̄he nyihu ọlo ono je ebufua ọzo lẹ nhamunha ẹka Jizọsu pfuru lẹ mkpula iya. Ẹp̄he woru iphe, nwoke ono zẹ pyofu l'uzo ono pazeta iya l'ime ọlo. ⁵Jizọsu hũmaep̄ho g'ekweta p̄he habe shii; ọ sũ onye ono, iphe lɔnwushiru ibe ẹhu lanu ono: "Nwa mu; a guwaru ngu nvũ l'iphe-ẹji ngu g'ọ ha."

⁶Noo ya; ọ duru ndu ezije ekemu, nọ anọ l'ẹka ono arĩ l'obu p̄he: ⁷"?Bu gunu be nwoke-a ep̄fu ẹgube-a? Oopfubyikwa ẹpha Chileke ep̄fubyi! ?Bu onye a-du ike guaru nemadzũ nvũ l'iphe-ẹji iya; gbahaa Chileke nwekiya?"

⁸Jizọsu maerup̄ho iphe, ẹp̄he arĩ l'egomunggo bya asũ p̄he: "?Bu gunu meru iphe, unu arĩ ẹgube ọriri ono l'ime obu unu? ⁹?Bu ole ka np̄he ep̄furu onye iphe lɔnwushiru ibe ẹhu lanu? ?Bu: 'A guwaru ngu nvũ l'iphe-ẹji, i meshiru?' Tọ 'Gbalihu p̄huta iphe, iize azee jeahaa ije.' ¹⁰Ọle ọo g'unu a-maru l'e ziru Abubu-Ndiphe g'ọ gujeru nemadzũ nvũ l'iphe-ẹji, o meshiru lẹ mgboko-a." Ọ sũ onye iphe lɔnwuru ibe ẹhu lanu ono: ¹¹"Ọo ngu be mu ep̄furu. Gbalihu palita iphe-azee ngu lashia ibe ngu."

¹²Nwoke ono kwolihu bya aphuta iphe, ọozeje azee; ọ buru iya atugbu. A tũko ele iya ẹnya ẹka ooje atugbu; ẹp̄he chikafuchaep̄ho ẹnya bya aja Chileke ajaja asuje: "Ha! Anyi teke ahumaswekwaa onye meru iphe, du ẹgube-a!"

Ekuku Lívayi

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³Jizọsu tsoru aguga eze-enyimu tugbua ozo. Ikpoto nemadzũ wu-pfuta iya; o ziahaa p̄he iphe. ¹⁴Ọ ghatashia bya ahũma Lívayi nwa Alufiyosu ẹka ọ nọ l'ulo okpoga akiriko. Ọ sũ iya; "Tsuru mu." Ọ gbalihu tsoru iya.

¹⁵Jizọsu yeḷe ndu etsoje iya nũ je eriahaa nri l'ibe Lívayi. Ndu ana akiriko me ndu ozo mmanũ, bukwap̄ho ndu aamaru ejo ẹka tũkokwap̄ho nọdu l'ẹka ono; ẹp̄he lẹ Jizọsu nọdu erigba nri; keḷe ẹgube ndu ono du igwerigwe awu etso iya. ¹⁶Ndu ezije ekemu, bu ndu ke Fárisii hũmaep̄ho lẹ yeḷe ndu iphe-ẹji;

waa ndu ana akiriko erigbabe nri; ephe su ndu etsoje iya nu: “?Bu gunu meru iphe, Nnajiuphu unu yele ndu ana akiriko; waa ndu iphe-aji gude erigba nri?”

¹⁷Jizosu numae ya pho; o su phe: “O to bukwa ndu ehu du ike be eegu-deje gbapfu onye eme obvu; o kwa ndu iphe eme. Mu ta abyakwaru eku ndu pfuberekoto; o kwa ndu eme iphe-aji be mu byaru ekuku; g'izimanu lwa phe azu.”

Aswiru Chileke egu

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸Teke ono be ndu etsoje Jionu; waa ndu ke Farisii aswi egu epfu anu Chileke. Noo ya bu; ndu ozo byapfuta Jizosu bya aja ya su: “?Bu gunu meru iphe, o gude ndu etsoje Jionu; waa ndu ke Farisii nodu aswi egu epfu anu Chileke; obe ndu ophu etsoje ngu nu aswidu?”

¹⁹Jizosu su phe: “?Ndu byaru ekele-nwanyi a-gbe swiahaa egu l'eka ephe l'onye eme ekele-nwanyi nokwadu l'eka-a? Ephe ta abyakwa l'aswi egu me o -nodukwadu-a l'eka ono. ²⁰Ole o dukwaru teke ee-mechaa; aabya anafu phe onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Oo ya bu; ephe aswiwaro egu mboku ono.

²¹“E te ewotajekwa ekwa ophuu gude gbachia aka akahu ekwa lakahu ru alakahu. Onye meru iya nno; ekwa ophuu ono atsua atsutsu; kabaa ya alaka. ²²Ophu eewojeduru akuru mee ophuu ye l'ugbobe-mee, riwaru pheripheri; odumeka lo takpo ugbobe ono. Mee ono alaa l'iswi; ugbo-bele alakwapho l'iswi. Mee ophuu be eeyeje l'ugbobe ophuu.”

Eswe-atuta-unme

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³O rwua ujiku lanu; mboku ono bu eswe-atuta-unme ndu Jiu; Jizosu phe nodu aghata legu, a koru witi; ndu etsoje iya nu wotaahaa akpuru witi ono gephe aghata l'eka ono. ²⁴Ndu Farisii su iya: “Shi ?Bu gunu meru iphe ndu-a l'eme iphe, e te emejedu l'eswe-atuta-unme?”

²⁵O su phe: “?Unu teke agu-swee iphe, Devidi waa ndu ephe l'iya swi meru; aka o nweru iphe, atsu phe lehu; egu nodu agu phe? ²⁶O bahuru l'ulo Chileke teke Abayata bu onye-ishi uke Chileke je ataa buredi, e do-beru Chileke iche. Buredi ono be onye ozo ta atajedu; gbahaa ndu-uke Chileke. O taa ya bya ahakwarupho nu ndu ephe l'iya swi.”

²⁷Jizosu su phe: “Chileke mekwaru eswe-atuta-unme go kwoo nemadzu. O to mekwaru nemadzu go kwoo eswe-atuta-unme. ²⁸Oo ya bu l'iphemiphe, du Abubu-Ndiphe, bu Nnajiuphu l'eka; mbu je akpaa l'eswe-atuta-unme.”

Onye aka lanu nwuhuru anwuhu

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

3 ¹Tobudu iya bu; Jizosu tugbu bya abahu ozo l'ulo-ndzuko ndu Jiu. O du ru onye no l'eka ono, aka lanu nwuhuru anwuhu. ²Ephe geahaa Jizosu

g'èphe maeshikwaru: ?oo-me g'èka nwoke ono teta iya gè mbòku ono bụ eswe-atùta-unme-a; g'èphe asụ l'ò noo iphe, o meru. ³Ọ sụ nwoke ono, èka nwùhuru anwùhu ono: “Gbalihu bya apfuru l'èka-a.” ⁴Jizòsu bya ajja phè sù: “?Bụ gùnù bẹ ekemu sùru g'emeje leswe-atùta-unme? ?Ọ sùru g'è meje ree tọo g'è meje eji? ?Ọ sùru g'a dzoje ndzù tọo g'è gbuje nemadzù?”

Ọphu ọ dudu onye pfuru opfu yeru iya. ⁵Jizòsu bya egude ẹhu-eghu vọoru phè ẹnya ẹhuka ẹhuka; tẹme o rwuhukwaa ya phọ l'ẹhu l'ẹjo-ọkpo-ma parụ phè èka. Ọ sụ nwoke ono: “Ngwa; lọchia èka alọchi!” Ọ lọchia èka. Èka ono bya eteta iya bya adụ iya g'ọphuu. ⁶Ndu Fàrisii tughuepho; ọ buru phè ejepfu ndu k'onye eze, bụ Herọdu g'èphe chia idzù teke ono teke ono g'èphe e-shi megbua Jizòsu.

Ikpoto ndu nọ l'agùga mini

⁷Jizòsu yẹle ndu etsoje iya nù tughua jeshia l'eze-ẹnnyimu Gènesaretu. A dọ igwerigwe shi l'alì Gálili wùru tsoru phè; mękpoo ndu ọphu shi Jiudiya; ⁸mę Jierúsalem; mę ndu Idumiya; mę ndu azụ Jiódanu; mę ndu buru Taya yẹle Sayídonu mgburugburu; ndu gudewaa l'èphe nùmaru iphe, o megbaarú zaru byapfutashia ya. ⁹Ọ sụ ndu etsoje iya nù g'èphe kpùtaru iya nwugbo gè ya nọdu g'ikpoto ndu ono ta akpagbu iya. ¹⁰Ishi iya bụ l'ò meru g'èhu dọ ndu dọ igwerigwe ike; k'ọphu ndu ọzo, iphe eme adzọ ọzo g'èphe e-me denyi iya èka. ¹¹Ọ nọdu abụjeru teke ọbvu hùmaeru iya phọ; ẹphe adaa kpurumu l'iphu iya chia mkpu sù: “Ọo ngu bụ Nwa Chileke.”

¹²Ọ nọdu epfushije iya ike sù phè g'èphe te epfukwa onye ya bụ l'edzudzu-ọha.

Jizòsu ahọta ndu-ishi-ozì iri ẹbo

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³E mechaa; Jizòsu tughua jeshia èka úbvú dọ igwerigwe bya ekua ndu dọ iya ree; ẹphe l'iya swìru. ¹⁴Ọ bya ahọta phè ọmadzu iri l'ẹbo woru mee ndu-ishi-ozì iya bya asù phè: “Mu họtawaru unu gè mu l'unu nọduje. Ọo unu bẹ mu e-zije g'unu je ezia ozi-ọma Chileke; ¹⁵unu aduje ike mee g'onye iphe eme wekọrohu; dọjekwapho ike achìshi ọbvu l'ẹhu onye ọbvu eme.”

¹⁶Èpha ndu ono bụ: Sayìmonu onye ọ gùru Pyíta. ¹⁷Jiemusu nwa Zebedi yẹle nwune iya Jiọnu. Èphenebo bẹ ọ gùru Egbigwe; ¹⁸waa Anduru; waa Filipu; waa Batùlomiyyu; waa Matiyu; waa Tọmosu; waa Jiemusu nwa kẹ Alufiyọsu; waa Tadiyọsu; waa Sayìmonu onye yì l'ogbo, l'adzọ g'alì Jiu dọru ndu Jiu; ¹⁹waa Jiu-dasu Isukariyọtu, bụ iya mechaaru deru Jizòsu ye l'èka ndu ọhogu iya.

Nsetanu ta achífudu Nsetanu

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰E mechaa; ndu ono ẹphe lẹ Jizòsu swìru bahù l'unuphu. Ikpoto nemadzù wùru byapfuta iya ọzo; k'ọphu ọ kpòshicharu phè kpòshia phè eri

nri. ²¹Ndibe Jizọsu phẹ nọma iya bya ejeshia ya akpọta; kele ephe sọru l'iphu swehuwaru iya.

²²Ndu ezije ekemu, shi Jierúsalemu bẹ sọru l'ọo ọbvụ, bụ Biyelezebo-lu bu iya l'ẹhu; l'iphe, o gude achishi ọbvụ bụ ike onye-ishi iphe, bụkpoo ọbvụ ono.

²³Ọ bya ekua phẹ. Ephe byapfuta iya. O gude ẹtu ẹtu ziahaa phẹ iphe. Ọ sọ phẹ: “?Denu g'unu riru lẹ Nsetanu achifuje onwiya? ²⁴Alì-eze -keha ẹbo seahaa opfu; ?unu ta amadu l'alì-eze ono gbukahwaru? ²⁵Teke ọbu l'unuphu keharu onwiya ẹbo seahaa opfu; unuphu k'ono tee kekwaru. ²⁶Teke ọ bụkwapho lẹ Nsetanu gude ese opfu; keha onwiya ẹbo; ?unu ta amadu l'ike a-bvụ iya?

²⁷“Ọ tọ dukwa onye a-bahu l'ulo onye okpehu du; je egwee ivu iya ke ehuka; a -gufu l'onye ono vuru ọzo kee ya egbu ọmanu l'o gweta ivu iya ke ehuka.

²⁸“Sụ-a; ge mu gbuaru iya unu tororo; iphemiphe, bụ iphe-ẹji, unwuliphe eme dukotachakwaa k'ophu Chileke a-guru phẹ iya nvụ; mękpoo iphemiphe, bụ mpfubyi, ephe epfubyi Chileke. ²⁹Obenu onye pfubiyuru Unme-du-Nso bẹ Chileke ta abyakwa aguru nvụ. Iphe-ẹji iya a-tukokwaru iya l'ishi jasụ lẹ tuutuutuu lẹ mịmimii.” ³⁰Noo kele ephe sọru l'ọbvụ eme iya.

Ne Jizọsu yẹe unwune iya (Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹Ne Jizọsu yele unwune iya bya bya apfuru l'etezi zia sọ g'e kua ya. ³²Teke ono bẹ igwe nemadzu nọ-pheru iya mgburugburu. Ephe sọ iya g'ọ gebekwa lẹ ne iya yẹe unwune iya nọkwa l'etezi aji aji iya.

³³Ọ sọ phẹ: “?Bụ onye bụ ne mu yẹe unwune mu ọbu?” ³⁴Ọ ghaa ọnya; lee ndu ono, nọ-pheru iya mgburugburu ono bya asụ phẹ: “Lekwa ndu bụ phẹ bụ ne mu; bụru unwune mu! ³⁵Ọ kwa onyemonye, eme iphe, du Chileke l'uche bụ nwune mu nwoke; bụru nwune mu nwanyi; bya aburu ne mu.”

Onye agha mebyi iphe (Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

4 ¹O be teke ọzo; Jizọsu byakwa awata phẹ ezibaa iphe ọzo l'aguga eze-onyimu. A du igwerigwe gbaphee ya mgburugburu; k'ophu ọ bahuru l'ugbo; nwufu iya; je anoriberu phẹ anoriberu l'ugbo lẹ mini. Igwe ndu ono nọdu l'alì l'aguga eze-onyimu ono. ²O gude ẹtu ziahaa phẹ iphe, du igwerigwe. Teke oozì phẹ iphe ono bẹ ọ sọru phẹ:

³“Unu gebekwa-o! Ọ duru nwoke lanu, jeru atụ mebyi iphe. ⁴Ọ nọdu atụ mebyi iphe ono; ọ haru daa l'aguga gbororo; ọnu pheru bya atutua ya. ⁵Ọzo nashihu iya daa l'alì, du epfu-epfu ẹka anu alì aduzidu; ntanta

o fushia ome l'anụ alị ono, ta adụdu igbi ono. ⁶Anwụ chilahaephō; o chi-pyashia ya; ọ nwụlwashihu kpọshihu nkụ; kele o to nwedū ọgbarabvu l'ime alị. ⁷Ọzo daa l'ẹka akpuru obvu nọ l'ime alị. Obvu ono futa; yẹbedua futa. Obvu onoya kpagbushia pẹ; ọphu ẹphe amịduru mebyi. ⁸Ọzo da-ru l'ẹka alị dū ree. O fushia ome; vua evuvu bya amịa amịmi; ndu amịta ụkporo l'iri; ndu amịta ụkporo ẹto; ndu amịta ụkporo ise.”

⁹Ọ sụ pẹ: “Onye nweru ẹnu-nchi, l'anụ iphe; nụmakwa iya!”

Iphe, kparụ iphe,
Jizọsu egudeje ẹtu ezi iphe
(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰Jizọsu nọduepho nwekiya; ndu etso iya nū yele ụmadzu iri l'ẹbo pho jia ya iphe, ẹtu ono bụ. ¹¹Ọ sụ pẹ: “Ọo unubẹdua bẹ Chileke egoshi iphe, e shi domia edomi, bụ iya bụ k'ẹka Chileke bụ eze; ọle ndu ọzo bẹ aanma-ru iphemiphe ono l'ẹtu ẹtu. ¹²Ọo ya bụ g'ọo-buru:

“Epe lee nta lee imo;

ọ tọ dudu iphe,

ẹphe a-huma!

Ọphu oododu pẹ ẹnya;

o betakpọoru ẹphe

pfubechaa ya nchi

epfube!

A -nonyaa ẹphe lwaphuta

azụ lwafuta Chileke;

ọ gụaru pẹ nvu^c.”

Iphe, ẹtu onye agha
mebyi iphe ono bụ
(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³“Jizọsu byanụ bya ajia pẹ sụ: ?Etu-a te edoduru unu ẹnya tọo? ?Denukpoo g'ee-me g'etu dokotaje unu ẹnya? ¹⁴Onye latụ mebyi iphe ono latụ opfu Chileke. ¹⁵Ndu ọphu nọ laguga gbororo ẹka aatụ opfu Chileke bụ ndu nūmachaaru iya nū; Nsetanu zirwuta bya anafu pẹ opfu Chileke ono, a tūru l'ime obu pẹ ono. ¹⁶Ndu k'ophuu dukwaphoya gẹ mebyi iphe, a tūru l'ẹka dū epfu-epfu. Epe nūmachakpoerupho opfu Chileke ono; gude ẹhu-utso kweta ẹgwegwa; ¹⁷ọphu ọ dudu ọgbarabvu, ẹphe gbaru l'ime onwophe; ẹphe kpọepho ọpfu nwanshii; iphe mkpamehu byapfutaẹ pẹ pho; ọzoo ndu ọzo melahaa pẹ ewere l'ẹphe kwetarū opfu ono; l'ọoburu iphe, ẹphe a-kpakota daa; parū opfu obu buhaa. ¹⁸Ndu ọphuu dū gẹ mebyi iphe, aatū l'ẹka obvu dū l'alị. Epe bụ ndu nūmaru opfu Chileke; ¹⁹ọle ẹphe lagba egomunggo ẹhu pẹ. Eyenuka obu l'ẹku; waa iphe, agū pẹ

^c 4:12 Gūnaa Azá 6:9-10.

g'ephe nweru iya batanu bya akpaahaa opfu ono ehu. Ophu o miduru amimi. ²⁰Obenu ndu k'ono, bu mebyi iphe, a turu l'okpobe ali ono; noo ndu ophu bu ndu anumajechaa ya; ephe ewota iya ye l'okpoma phe; ephe eyee mebyi; ophu eyee ukporo l'iri; ophu eyee ukporo eto; ophu eyee ukporo ise."

Oroku e yeru oku kpuchia iphe
(Luk 8:16-18)

²¹Jizosu su phe: "Aa-nwujeru oku ye l'oroku kpube iya ite; ozoo nwua ya le mkpula iphe, aaze azee? ?Tobudu l'iphe, eedobeje oroku be eedobeje iya? ²²Kele iphemiphe, e domiru edomi be ee-mechaa mee g'a humu; teme iphemiphe, e meru le mpya be ee-mechaa mee g'o fuhu. ²³Onye nweru enu-nchi, l'anu iphe; numakwa iya."

²⁴O su phe: "Unu gejekwa ngge l'iphe, unu anu le nchi. O kwa iphe, i gude turu nu nwibe ngu be ee-gude tukwarupho nu ngu; aa-gbenu nu gubedua ophu ka shii. ²⁵L'onye nweru nu be aa-nubakwaa ophu ka shii. Onye enwedu nu be aa-gbenu natafulenu nwophu, o nweru."

Etu, e gude mebyi iphe,
evu evuvu anma

²⁶O su phe: "Eka Chileke bu eze dukwa ge nwoke, gharu mebyi iphe l'ali. ²⁷Nchi -jihu; nwoke ekuru mgbenya; nchi -boku l'ootehu; mebyi iphe ono efushia vaa; o to madu g'o meru. ²⁸Ali efushije iphe lonwiya. Oovujeru uzo bya emee eswa iya; l'o bya emee iyanguyangu; teme l'oogbe teke ono yee mebyi. ²⁹Mebyi iphe ono -kaepho; nwoke ono abya egbuta iya; ophu l'o ruwuaru teke eegbuje iya."

Etu, e gude akpuru oshi
mosutadu anmaa
(Mat 13:31-34; Luk 13:18-19)

³⁰No iya o su phe: "Bu gunu be anyi a-su l'eka Chileke bu eze du go ya? ?Denu egube etu, ee-gude koo ako go du? ³¹O du g'akpuru oshi mosutadu, bu iya kakota rwiirwii le mgboko l'iphe, bukotakpoo iphemiphe, eemebeje l'ali. ³²Ole oobujeru teke a byaru akua ya l'ali; oofua bya akakota iphemiphe, aakuje akuku l'ali shii. Oobya ajakashia ekali; k'ophu unwu-enu, ephe l'eli agbeje akpa iya epfune."

³³O buru udu etu ono be Jizosu gude zia phe opfu Chileke g'oo-ka phe edo enya. ³⁴O -nmashiduru etu be o to dudu iphe, oozije phe. Teke yee ndu etsoje iya nu noepho nwekinyi phe; ootuko iphemiphe kooru phe g'o doo phe enya ree.

Jizosu abyanyi oke akpara-mini
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵Tobudu iya bu; nchi jihuepho mboku ono; o su ndu etsoje iya nu: "Unu g'anyi dafu azu eze-enyimu azu iya ophu." ³⁶Ephe haa ikpoto ndu ono

l'eka ono bahu l'ugbo ophu Jizosu nohawaa; kporu iya jeshia. Unwu ugbo ozo nodu etso phe. ³⁷Oke pherephere zishiahaa ike; akpara-mini tubaa-haa l'ime ugbo. O phodu nwanshiji me mini eji ugbo. ³⁸Jizosu noduro l'ishi ugbo ishi lanu woru ishi tukobe le pyilo; ekuro mgbenya. Ephe kutee ya su iya: "O-zì-ìphe! ?Tìi kpakpodaro ishi? Ugbo abyaakwaa anyi ekpukpu!"

³⁹O tehu bya abaarù pherephere ono mba bya asu eze-enyimu ono g'o deru yekete. Pherephere ono zibuhu; ekameka buru nyonyoronyo. ⁴⁰O su phe: "?Denù g'o gude ndzu nodu agu unu? ?Unu te ekwetaduru le Chileke a-dzo unu?"

⁴¹Onu kugbabechaa phe akugbabe. Ephe pfuaharu nwibe phe su: "?Bu egube nemadzu gunu be nwoke owa-a bu? Onye ophu pherephere yele eze-enyimu emeje iphe, o pfuru!"

Nwoke, obvu eme
(*Mat 8:28-34; Luk 8:26-39*)

5 ¹Jizosu yele ndu etsoje iya nu bya ejerwua azu eze-enyimu ono azu iya ophu, bu iya bu l'alì ke ndu Gerasa. ²O futashiepho l'ugbo; nwoke, obvu eme shi l'eka eelije nemadzu byapfutashia ya. ³Eka ono be nwoke ono bu ebubu. Obvu obu emeshi iya ike; k'ophu o to duedu onye sukwaduru iya eketsuta legbu; mbu m'obeta o buru mkporo be a turu iya. ⁴Tekenteke kpo be aatujehawa iya mkporo l'okpa; tua ya mkporo l'eka; ole oobyaje aghakposhia aka aghakposhi; mkporo k'eka ono anyakashihu. Lo woru k'okpa chipyashia echipyashi. Ophu o duedu onye ike agota iya dukwadu. ⁵Ewe l'enyashi be onoduje l'echilabo aka ono, eelije nemadzu ono yele echi aka ubvu nogbaa echi mkpu; oogude mkpuma ekwobashi onwiya ehu.

⁶O humaepho Jizosu l'eka du enya; o phota oso gbpafu iya je adaa kpurumu l'iphu iya; ⁷chia mkpu su: "Jizosu; Nwa Chileke; mbu Chileke ono, bu Okalibe-kangokotaru-nu! ?Bu gunu be mu le ngu jigba? Mu arwokwa ngu arworwo; Chileke anukwa iya-a; ta anushinu mu aphu." ⁸Kele Jizosu suhawaru iya: "Gube obvu; shi nwoke ono l'ehu lufuta!"

⁹Jizosu jia ya: "?Bu gunu be jiza?"

O su iya: "Epha mu bu 'Unubuku'; kele anyi du igwerigwe." ¹⁰O rwoo Jizosu rwoshia ya ike su iya g'o to sushi phe g'ephe lufu l'alì ono.

¹¹Noo ya; o duru ikpoto ezi, eeche echeche, doru l'aguga ubvu ono akpa nri. ¹²Obvu ono tuko rwoahaa Jizosu su iya g'o hanaa phe g'ephe je awuba l'ime ehu ezi ono. ¹³Jizosu su phe g'ephe je. Obvu ono wufuta l'ehu nwoke ono bya awuba l'ime ehu ezi ono. Ikpoto ezi ono, rwuru l'unu ise ono tukolepho shi l'aguga ubvu ono phota oso gbaa kpurukpuru gbazeta je awuda l'ime eze-enyimu ono; mini rigbushia ya.

¹⁴Ndu eche iya nu gbakashihu je epfukashia ya l'ime mkpukpu me l'oma obegu. Oo ya bu; ndu ono, e pfuru iya ono wuru byatashia ahuma

iphe, meru nū. ¹⁵Ephe bya ejepfu Jizōsu. Ephe hūma nwoke ono, ọbvū shi eme ono; mbū onye ono ụnubuku ọbvū shi buru l'ẹhu ono g'ọ nọwanu anọ; yewanū uwe l'ẹhu; wekọrohuwanu. Ndzū gūahaa phẹ. ¹⁶Ndu ọphu hūmaru iphe, meru nwoke ono, ọbvū shi eme ono; waa iphe, meru ikpoto ezi phọ; kọoru iya ndu ono, byaru nū ono. ¹⁷Ephe rwoahaa Jizōsu g'ọ lū-furu phẹ l'alị.

¹⁸Ọ bahūshiepho l'ugbo; nwoke ono, ọbvū shi eme ono bya bya arwọ ya gẹ yẹ ya swīru.

¹⁹Jizōsu jịka bya asū iya: “Laa unuphu; je epfukashiaru ndu ndu-unu eze iphe, Nnajiuphu meru ngu; waa g'ọ phū-beru ngu obu-imemini.”

²⁰Ọ tūgbua je arakashiahaa eze iphe, Jizōsu meru iya arakashị l'ọha Mkpūkpu-Iri. Iphe ono, Jizōsu meru ono dudzuru onyemonye biribiri.

**Nwa Jiayirōsu mẹ nwanyị,
nso eme mkpūrumkpuru
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)**

²¹Jizōsu phẹ gude ugbo ono daghaekwapho mini ono jeshia l'azū iya ọphu; ikpoto nemadzū bya anọ-phae ya mgburugburu. Ọ nọdu l'agūga mini. ²²Onye lanū lẹ ndu-ishi ụlo-ndzukọ byapfuta iya. Epha iya bụ Jiayirōsu. Jiayirōsu hūmae ya phọ bya adaa kpurumu lẹ mgboru ọkpa iya; ²³rwoahaa ya eyeru iya ẹka l'alị sū: “Nwatibe mu kẹ nwanyị anwūhukwa anwūhu. Jiko byarọ ebyibe iya ẹka g'ọ wekọrohu dzūru ndzū.”

²⁴Jizōsu tsoru iya jeshia. A dūkpoo igwerigwe awū etso Jizōsu; k'ọphu a gbẹ akpa iya mkpa.

²⁵Ọ dūru nwanyị, nọ l'ẹka ono, nọwaru nso-ụnwanyị mkpūrumkpuru apha iri l'ẹbo. ²⁶Ọ jewaru iphe-ẹhuka l'ẹka ikpoto ndu eme ọbvū. Iphe-miphe, o nweru bẹ ọ tūkōwaru mephushichaa; ọphu o wekọrohuduru; ọ gbẹ akajenu njo. ²⁷Ọ nūmaepho iphe, Jizōsu emeje; o shia ya azū pyobata l'ime igwè ọha ono bya edenyi uwe Jizōsu ẹka. ²⁸Kẹle ọ sūkwannuru: “Mu-denyikpowa iya ẹka l'uwe bẹ mu e-wekọrohu-a.”

²⁹Edenyi, oodenyi ẹka l'uwe Jizōsu; mee ono buhu. O rwua ya l'ẹhu lẹ Jizōsu mewaru iya o wekọrohu l'iphe, eme iya nū. ³⁰Jizōsu mawaru l'onwiya l'ọ dūru ike, shi iya l'ẹhu lūfu. Ọ ghakọbe l'echi ikpoto ọha ono sū: “?Bū onye denyiru uwe mu ẹka?”

³¹Ndu etsoje iya nū sū iya: “! hūmachaaru g'igwe ọha-a akpagbu ngu lẹ mkpa; i gbẹ aji: ‘?Bū onye denyiru ngu ẹka?’ ”

³²Ọ bya achikaa ẹnya gẹ ya maru: ?ya a-hūma onye meru iphe ono. ³³Ndzū gūahaa nwanyị ono; kẹle ọ mawaru iphe, meru l'ẹhu iya. O gu-de ẹhu-anmanma bya adaa kpurumu l'iphu iya; bya epfukotaru iya ọkpobe-opfu. ³⁴Jizōsu sū iya: “Nwada; ekweta, i kwetarū mewaru g'i wekọrohu. Laa je eburu l'ẹhu-guu l'iphe, eme ngu nū bẹ e mewaru ngu i wekọrohuwaa.”

³⁵ Jizọsu gudekwadụ-a opfu ono l'ẹka epfu; ndu shi l'ibe Jiayirọsu bya bya asụ: "Jiayirọsu; nwa ngu nwanyị nwuhuakwaru. ?Bụ ọ́nụ bẹ iituchi-kwadu O-zì-iphe nchì?"

³⁶ Ọ́phu Jizọsu angakpọ́daru nchì l'iphe, ndu ono epfu. Ọ sụ onye-ishi ọ́lo-ndzukọ́ ono: "Ndzụ ba agụshi ngu. Ọo 'ẹpho g'i kweta." ³⁷ Ọ́phu ọ́ dudu onye Jizọsu kwekwaduru g'ẹphe l'iya swiru; gbahaa Pyita mẹ Jiemusu mẹ Jiọnu, nwune Jiemusu. ³⁸ Ẹphe jerwua ibe onye-ishi ọ́lo-ndzukọ́ ono; ọ́ bya akpovu ọ́zu, igwe ọ́ha, nọ́ l'ẹka ono atụ; bya ahụma g'ẹphe agụ aphụ bya egbu onwophe l'ẹkwa. ³⁹ Jizọsu bya abahụ bya asụ phe: "?Bụ ọ́nụ meru iphe, unu atụ ọ́zu bya akwa ẹkwa? Nwata ono ta nwuhukwaru anwuhu; ọ́ kwa mgbenya bẹ ooku."

⁴⁰ Ẹphe ze iya ọ́chi. O kweephoo doo bya achifuchaa phe etezi g'ẹphe ha; bya eduta nna nwata ono yele ne iya; waa ndu ọ́phu yee ya swi bya abahụ l'ẹka nwata ono ze. ⁴¹ Ọ́ bya eseta nwata ono l'ẹka bya asụ iya: "Talita kumi," bụ iya bụ: "Nwamgbọ́ko-nshì; mu suru g'i teta!"

⁴² Nwata ono teta jepheahaa. Nwamgbọ́ko ono nọ́waru apha iri l'ẹbo eshinu a nwuru iya. Ọ́ dū phe biribiri ke ama g'eme iya. ⁴³ Jizọsu karu phe sụ phe g'ọ́ tọ́ dukwa onye ẹphe le-me g'ọ́ maru. Ọ́ sụ phe g'a nụ nwata ono nri g'ọ́ ria.

Aajika Jizọsu lẹ Nazaretu
(*Mat 13:53-58; Luk 4:16-30*)

6 ¹ Jizọsu shi l'ẹka ono tugbuu lashia ndu phe; yele ndu etsoje iya nū swiru. ² O be leswe-atuta-unme; ọ́ bahu l'ọ́lo-ndzukọ́ ndu Jiu je eziahaa iphe. Ọ́ dū ikpoto ndu nūmaru iphe, oozì biribiri. Ẹphe sụ: "?Bụ awe bẹ nwoke-a nwutachaarū iphe ọ́wa? ?Bụ onye ziru iya ẹgube mmamiphe ọ́wa? ?Denu g'ọ́ meru emeẹbe iphe-ohumalenya ọ́wa-a, adudu onye nūmajeru ẹtu iya-a? ³ ?Tọ́ bunu iya-a bụ nwoke kapyinta-a; mbụ nwa Meri? ?Tọ́ bunu iya bụ nwune Jiemusu yele Jiosesu; waa Jiudasu; mẹ Sayimonu? ?Tọ́ bunaan unwune iya ke nwanyị bẹ anyi l'ẹphe bugbaa l'ẹka-a?" Iphe ono buru upfu dū phe l'ọ́kpa.

⁴ Jizọsu sụ phe: "Onye mpfuchiru Chileke bẹ aakwabejekwa ùbvù l'ẹka-meka; a -gufuekwapho lẹ mkpukpu iya yele ipfu iya; waa l'ibe iya."

⁵ O mee ọ́phu ọ́ dudu iphe, dū biribiri, ha shii, Jizọsu meru l'ẹka ono; a -gufuekwapho nwa ndu iphe emegbaa, o byiru ẹka; ẹphe wekorohu. ⁶ Ọ́ dū iya biribiri l'ẹphe te ekwetaduru nkiya. Ọo ya bụ; ọ́ tugbuu je etsoru mkpukpu lẹ mkpukpu ọ́zo ziahaa iphe.

Jizọsu ezi ndu-ishi-ozì iya
iri l'ẹbo g'ẹphe je epfua opfu Chileke
(*Mat 10:5-15; Luk 9:1-6*)

⁷ Ọ́ bya ekua umadzu iri l'ẹbo ono bya agbaa phe ẹbo ẹbo bya ezia phe g'ẹphe gude okpehu chishije ọ́bvū. ⁸ O pfua ya pfushiaru phe iya ike sụ

phe: “G’ò tọ ɖukwa iphe, unu e-gude eje; gbahaa oshi-mpaleka. Unu te egudekwa nri; ophu unu egudekwa ɛda; ɛbe unu eyekwa okpoga l’ekpa uwe. ⁹Unu yekwaa akpɔkpa; o’oo g’unu te eyekwa uwe n-yekwase.

¹⁰Unuphu, unu bahukpowaru; a -nata unu; unu nɔduekwapho l’eka ono. Unu te ejekwa eburu l’eka ozo jasɔ unu afuta lẹ mkpukpu ono. ¹¹Ɛka unu jeru; ɛphe -jika unu; jika anuma opfu Chileke, unu epfu; unu -tugbujee-pho l’eka ono; unu ajishia urwuku okpa unu; g’ò buru iphe, a-gba phe ekebe. Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; oo-kakwaru ndu Sodomu yele ndu Gomóra mma mboku ikpe; eme lẹ mkpukpu ono.”

¹²Oo ya bu; ɛphe jeshia je araru iya ndiphe arara sɔ phe g’izimanu iphe-iji, ɛphe emeje lwa phe azu. ¹³Ɛphe chishia obvu, du igwerigwe, bugbaa nemadzɔ l’ehu; teme ɛphe nɔdu eteje ndu iphe eme manɔ; ɛphe ewekorohu.

Anwuhu Jiɔnu

onye emeje baputizimu
(*Mat 14:1-12; Luk 9:7-9*)

¹⁴Eze, bu Herodu numa iphe, Jizosu eme; kele e pfudzuwaru nkiya l’ekameka. O duru ndu asuje l’oo Jiɔnu ophu shi emeje baputizimu tetaru dzuru ndzɔ ozo; l’oo iphe ono meru iphe, oduje ike eme iphemiphe ono.

¹⁵O duru ndu ophu suru l’oo Elayijia.

O duru ndu ophu suru l’oo-bukwaru onye mpfuchiru Chileke, yeru onye lanu lẹ ndu mpfuchiru ndiche.

¹⁶Herodu numae ya pho o sɔ: “O kwa Jiɔnu-a, mu ziru; e je egbutaru mu ishi iya-a be dzuwaa ndzɔ ozo.” ¹⁷Iphe, meru nu buru lẹ Herodu ziju; e je egude Jiɔnu; kee ya egbu; je atuchia l’ulo mkporo. O buru l’eka Herodiyasu be o shi. Herodiyasu ono bu nyee Filipu. Filipu bukwanu nwune Herodu. Herodu gbeshi je ahata nyee nwune iya ono luru. ¹⁸Jiɔnu shi anɔduje epfuru Herodu l’oo iphe, adudu Chileke ree be o meru l’o jeru ahata nyee nwune iya luru.

¹⁹Ehu ghuaaha Herodiyasu egbu. O du iya ge a sɔ lẹ ya gburu Jiɔnu; ophu o makwanu uzo, oo-shi gbua ya; ²⁰kele Herodu lonwiya atsɔ Jiɔnu ebvu. O maru l’o bu onye pfuberekoto; teme o buru onye duru Chileke nsɔ. O buru iphe ono meru iphe, Herodu woru iya dobe g’ò tọ du iphe, e-me iya nu. Herodu be opfu, Jiɔnu anɔduje epfuru iya agbachije enya; l’owakwa iya pho obu mini; l’o gudeele-a ehu-utso ngaberu iya nchi.

²¹O rwua ujiku lanu iphe kweru nwanɔi ono; kele mboku ono bu eswe, Herodu emeje eswa anyata mboku, a nwuru iya. O kukotachaa ndu-ishi alɔ eka ono; waa ndu-ishi ojogu; waa ndu bugbaa ishi l’alɔ Gálili g’ephe byaru iya l’obo-iphe ono. ²²Ndu ono byierupho l’eka ono kpiririmu; nwa Herodiyasu ke nwanɔi bya etee ebvu l’atatiphu phe. Ehu tsoo Herodu waa ebyaa ono, byaru iya nu ono utso shii. Eze, bu Herodu sɔ nwamgboko

ono: “Pfa iphe, dukpoe ngu pho ree ge mu nu ngu; mu a-nu ngu iya.”

²³O richaaru iya angu su: “Iphe, i sukpoerupho ge mu nu ngu be mu a-nu ngu; obetaru o buru ali-eze mu be i suru ge mu keha ebo; nu ngu nanu.”

²⁴Nwamgboko ono gbafu je aja ne iya su: “?Bukpoo gunu be mu a-su g'o nu mu?”

Ne iya su iya: “Su iya g'o pee ngu ishi Jionu, onye emeje baputizimu.”

²⁵O gbaphu azu bya ejepfu eze je asu iya: “Gbuta ishi Jionu, onye emeje baputizimu ye l'ochi pataru mu nta-a nta-a.”

²⁶Ehu daepho eze ono dzuu; eka o rwuru iya l'obu shii. Obenu l'eshinu o riwaru angu l'iphu ndu ono, byaru iya ebyaa ono be o too gbanwehodu iphe, o pfuru. ²⁷O ziepho onye lanu l'ime ndu ojogu, eche iya nche teke ono teke ono g'o je egbuta Jionu ishi wota bya. Nwoke ono tugbua je egbuta ishi Jionu l'ulo mkporo ²⁸ye l'ochi wotaru nwamgboko ono. Nwata woru iya je ape ne iya. ²⁹Ndu etsoje Jionu numae ya pho; ephe bya apata gwe iya je elia.

Jizosu anu unu umadzu iri l'ebo

l'ukporo iri nri

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jion 6:1-14)

³⁰Tobudu iya bu; ndu-ishi-ozu Jizosu bya anokobe bya ejepfu Jizosu je akokotaru iya iphe, ephe mekotaru; yele iphe, ephe zikotaru. ³¹A du igwerigwe abya. Nmadzu nodu ejeepho nggede eje; nggede alwa; k'ophu uzo aduduru Jizosu yele ndu etsoje iya nu mbukponu me ria nri. O su ndu etsoje iya nu: “Unu gbeshi g'anyi je l'eka nemadzu te ebudu ebubu g'anyi je anodu nwekinyi anyi g'unu kabeta unme nwanshi.” ³²Ephe kwe bahu l'ugbo tugbua jeshia l'eka ephe a-nodu nwekaphe.

³³A du igwerigwe huma phe teke ephe atugbu bya ahubechaa phe ama. Ndu ono shikpo le mkpukpu le mkpukpu gudegbaa okpa gbaru jeshia vuru phe uzo jerwua eka ono, ephe eje ono. ³⁴Jizosu futu l'ugbo ono bya ahuma ikpoto nemadzu, no l'eka ono; imemini phe du iya shii; kele ephe du g'aturu, enwedu onye-nche, l'agbaru phe mkpu. O ziahaa phe iphe, du igwerigwe. ³⁵O bejeepho l'uzenyashi; ndu etsoje iya nu jepfu iya je asu iya: “?I maru l'eka-a bu echiogu teme nchi nodu ejihuwaa?” ³⁶Sudupho ndu-a gephe bahu le mkpukpu le mkpukpu me l'unuphu l'unuphu ndu-a, no-pheru phe mgburugburu-a je azutaru onwophe nri.

³⁷Jizosu su phe: “Unubedua l'onwunu nunu phe nri gephe ria.” Ephe su iya: “?O du ngu g'o bu anyibedua a-zuta buredi, ukporo pangu, aa-nu phe gephe ria?”

³⁸O su phe: “?Bu ishi buredi ole be unu gude? Unu je amaru g'o ha.” Ephe machaaru g'o ha; ephe su lo du ishi buredi ise; wafua eji-ema.

³⁹Noo ya bu; o su phe gephe kekashia igwe oha ono ekekashi gephe noduchaa anoo l'eka ono, nweswa du kirikiri ono. ⁴⁰Ephe nodu anoo

keshia onwophe l'ophere l'ophere; ọ duru ndu du ukporo ise ise; ọ duru ndu ophu du ukporo labo l'iri iri. ⁴¹ O wota ishi buredi ise ono; waa eji-ema pho bya apalia enya imeli kele Chileke ekele ke nri ono; bya eworu iya nyawashia bya anu ndu etsoje iya nu su g'ephe keeru iya ndu ono. O kedzuru ndu ono g'ephe hakota eji-ema ono. ⁴² Ephe tuko ria ya; rijichaa ephe. ⁴³ Ibiribe ibiribe buredi yele ema, phoduru nu, ephe tutukoberu be jiru nkata iri l'ebo. ⁴⁴ Unwoke, yi le ndu ono, riru nri ono du unu unwoke iri l'ebo le unwoke ukporo iri.

Jizosu eje ije l'eli mini
(*Mat 14:22-33; Jion 6:16-21*)

⁴⁵ O su ndu etsoje iya nu ono g'ephe bahu l'ugbo; vuru iya uzo; dafu azu iya ophu; jeshia mkpukpu Betusayida ge ya pfuadaru igwe oha ono g'ephe la unuphu. ⁴⁶ O mechaephe pho ephe lashia; o jeshia l'ubvu je epfuru nu Chileke. ⁴⁷ Ugbo ono nodu l'echi eze-enyimu nchi jihu; yebedua nwekinyiya nodu l'eli-mgboko l'aguga mini ono. ⁴⁸ O gbe l'eka o no huma l'akpo ugbo ono l'angakpo phe ehu shii; kele pherephere ezi iziphu; o jeru ije l'eli mini jefpushia phe. Teke ono buwaru l'iphe-odu aha enu. O meahaa g'oo ghata phe aghata le mini ono. ⁴⁹ Ephe humae ya pho eka ooje ije l'eli mini; ephe dobesu l'oo maa. Ephe chishia mkpu. ⁵⁰ Noo kele ephe tukuru g'ephe ha humakota iya; ehu nmalahaa phe kpeekpeekpee.

Teke ono kwapho Jizosu su phe: "G'okpoma shihu unu ike; o bu-a mbedua. Ndzu ba agushi unu." ⁵¹ O nyipfu phe l'ime ugbo ono; pherephere ono zibuhu. Ephe sachaa onu saa nchi; ⁵² kele iphe, Jizosu meru teke o washiru buredi ono te edoduru phe enya; opfu l'a kpo-chiru phe okpoma.

Jizosu eme ge ndu iphe eme
wekorohu le Genesaretu
(*Mat 14:34-36*)

⁵³ Tobudu iya bu; Jizosu phe daghaephe mini ono; futu le Genesaretu; bya eworu ugbo phe lia l'eka ono. ⁵⁴ Afuta, ephe afuta l'ugbo ono; ndu eka ono hubechawaa Jizosu ama. ⁵⁵ Ephe gbacharu je l'unuphu l'unuphu je apata ndu iphe emegbaa l'iphe, ephe azeje aze paru byapfuta iya lekameka, ephe numakpooru l'o no. ⁵⁶ Ekameka, o shiru l'unwu mkpukpu le mkpukpu; me leze mkpukpu; me l'oma egu; ndiphe eworu ndibe phe, iphe eme dobegbaa l'oma aswa rwo ya g'o kwe g'ephe denyi iya eka; obetaru o buru l'onu uwe iya. Iphe, bukpo ndu denyiru iya eka wekorohukota l'iphe, eme phe nu.

Nso ali ndiche ndu Jiu
(*Mat 15:1-9*)

7 ¹ Oo ya bu; ọ duru ndu Farisii; wakwapho ndu ezije ekemu, doru l'eka ono. Ephe tuko shi Jierusalemu bya adokobe l'eka ono do-pee

Jizọsu mgburugburu. ² Ẹphe hụma l'ọ duru ndu emebyi nsọ alị l'ime ndu etsoje Jizọsu. Ọ bụru l'ephe gude ẹka, e merwushiru emerwushi eri nri; opfu l'ephe ta akwọduru ẹka gẹ nsọ alị ndu Jiu sụru g'a kwoje iya.

³ Kẹle ndu Fárisii; mękpoo ndu Jiu mgburugburu te erijedu nri m'ephe -akwọduru ẹka gẹ nsọ alị phezuru g'a kwoje iya, bụ iya bụ nsọ, shi phezuru nna phezuru oche. ⁴ Teme ephe -lwa aswa; ephe tee ridu nri; gbahaa l'ephe gudeadaa mini mefu nsọ. Nokwapho g'ephe emejegbaa unwu nsọ ozo, shi phezuru nna phezuru oche, dū gẹ nsọ asa okoro mę k'ite mę k'ochi, e gude ope wua; mę k'oshi-anoo.

⁵ Ndu Fárisii ono mę ndu ezije ekemu jia Jizọsu sụ iya: “?Bụ gunu meru iphe, ndu etsoje ngu nū te emejedu nsọ, shi phezuru nna anyi oche phezuru; ephe gbę egudeje ẹka, e merwushiru emerwushi eri nri?”

⁶ Ọ bya asụ phezuru: “Azáya onye mpfuchiru Chileke pfugbuwaru k'unubę tũko-l'ẹhu-atũko-l'obu-a sụ:

“Ndu-a bụ eli onu bę ephe
gude akwabę mu ùbvù.
Obenu l'obu phezuru nọgbaa
mu ụzenya.

⁷ Ẹphe abarụ mu ẹja mkpę.
Ẹphe ezi ekemu,
nemadzu tũru;
ọ dū g'ekemu Chileke^d.

⁸ “Kẹle unu ahaję ekemu Chileke; gbę eme nsọ alị, nemadzu doberu; eme k'asa ite; mę okoro; mę iphemiphe ozo, unu emegbabe.”

⁹ Ọ sụ phezuru: “Ọ nupho l'unu manukaru iphe meru g'o gude unu gbę gwọbechia ekemu, Chileke sụru g'e meje je emeahaa nsọ alị, nemadzu doberu. ¹⁰ Lę Mosisu sukwaru: ‘Yejeru nna ngu yele ne ngu ùbvù’; bya asukwapho: ‘Onye epfujeru nna iya; ozoo ne iya njọ opfu g'e gbua onye obu egbugbu.’ ¹¹ Unubędua byakwanu epfu bya asụ: Ọ -bũru lę nemadzu sụru nna iya; ozoo ne iya l'iphe, ya gege egude kwọo phezuru buakwa ‘kọbanu’; bụ iya bụ ‘iphe, a nũru Chileke.’ ¹² Unu gũfu onye ono g'o to yeheru ne iya ozoo nna iya ẹka. ¹³ Unu shi ęgube ono gude l'unu eme nsọ alị, unu ezi; mee ophu opfu Chileke adũedu iphe, ọ bụ; teme unu nọdu emegbakwapho iphe ozo, dũgbaa ęgube ono.”

**Iphe, aasọ nsọ; mę iphe,
a ta sọdu nsọ
(Mat 15:10-20)**

¹⁴ Jizọsu bya ekua igwe oha ono ozo bya asụ phezuru: “Unu gebekpọdapho gę mu karu unu g'o doo unu ęnya. ¹⁵ Ọ tọ bukwa iphe, nemadzu eri l'onu

^d 7:7 Gũnaa Azá 29:13.

atūrwu iya; ọ kwa iphe, shi nemadzu l'ime obu bu iphe, atūrwuje iya nu. ¹⁶G'onye nweru ẹnu nchi; n̄makwa iya!”

¹⁷Ọ haephō ndu ono bya abahū l'ulo; ndu etsoje iya nu j̄jahaa ya iphe, ẹtu ono bu. ¹⁸Ọ sū phẹ: “?Unubedua bẹ iphe ete dojekwapho ẹnya? ?Unu ta amakwapho l'iphe, eeri l'onu ta atūrwudu nemadzu? ¹⁹Kele ọ tọ ba- hūdu iya l'obu; ọo l'ephō bẹ ọobahuje; l'e shi l'eka ono nyifu iya lẹ nshi.” Ọo ya bu l'iphemiphe, eeri l'onu bẹ Jizosu sūru l'ọ tọ dudu ọphu atūrwuje nemadzu l'iphu Chileke.

²⁰Ọ sū phẹ: “Ọo iphe, shi nemadzu l'obu bu iphe, atūrwuje iya nu. ²¹Kele ọo l'ime obu nemadzu bẹ ejo egomunggo shi; waa eri ogori; mẹ apharwushi onwonye; mẹ egbu ọchi; ²²mẹ ezi iphuru; mẹ ẹnya-pfurupfuru; waa eme ejo umere; mẹ agho ughō; mẹ urwuali; mẹ iji-ẹnya; waa epfurwushi nemadzu; mẹ eku-onwonye; yele eme eswe. ²³Iphe, bukpo iphe ono g'ọ ha shichaa nemadzu l'obu; ọ buru iya bu iphe, atūrwuje nemadzu.”

Ekweta nwanyi, abudu onye Jiu

(Mat 15:21-28)

²⁴Jizosu gbeshi l'eka ono bya ejeshia al̄i, nọ-pheru Taya yele Sidonu mgburugburu. O rwua ẹka ono bya abahū l'unuphu lan̄u je anodu. Ọ du iya g'a sū l'ọ tọ dudu onye maru nu; obenu l'o to domikotaduru onwiya edomi. ²⁵Noo ya; nwanyi, ọbv̄u eme nwatibe iya kẹ nwanyi n̄ma kẹ Jizosu bya atugbuekwapho je adaa kpurumu lẹ mgboru ọkpa iya. ²⁶Nwanyi ono bu onye Gurisu; ọle a nwuru iya l'al̄i ono, bu iya bu Fonishiya, nọ lẹ Sayira. Ọ bya arwoahaa Jizosu g'ọ chifu ọbv̄u ono, bu nwatibe iya l'ehu ono. ²⁷Jizosu sū iya: “Gebe g'a n̄adaa unwegirima nri t̄manu; kele ọ tọ dudu ree g'e woru nri unwegirima nu unwu nk̄uta.”

²⁸Nwanyi ono sū iya: “Mu maru-a Nnajiuphu; obenu l'unwu nk̄uta at̄- tujekwa-a nwonu, dashihuru l'eka unwegirima eri nri.”

²⁹Jizosu sū iya: “Eshinu i pfuru egube ono; lashia l'ọbv̄u ono hawaru nwa ngu ono!”

³⁰Ọ larwushia; Ọbv̄u-a hawaa nwata-a. Ọ zewaa azẹ kẹ nwakupa l'iphe, aazẹ azẹ.

Jizosu emeta onye ada nkuchi

³¹Jizosu bya alufuta l'ohamoha, bugbaa lẹ Taya yele Sayidonu jeshia l'eze-enyimu Gálili; bya erwua ọha Mkpukpu-Iri. ³²Ephe dutaru iya onye ada nkuchi; t̄me ọphu oopfujedu opfu ree. Ephe rwoahaa Jizosu g'ọ byi- be iya ẹka. ³³Jizosu shi l'eka ono, igwe ọha ono nọ ono; dufu iya iche bya eye iya mkpushi ẹka lẹ nchi labo bya emeta onu-mini mee ya l'ire ³⁴bya apalia ẹnya l'eli bya atsua ude sū iya: “Efata” bu iya bu: “kosahu!”

³⁵Ime nchi iya ephenebo kosahuchaa; ire iya bya agbutoshihu; ọ wata epfu opfu ree. ³⁶Jizosu pfushia ya ike sū phẹ g'ọ tọ dukwa onye ephe

e-pfuru iya; obenu l'òobujeru teke o pfuru nno; ephe agbè ka iya nù arakashì. ³⁷Ò kwatakporo tufu phè èhu shii; ephe su: “Ha-o! ?Ò kwa l'ì hùmaru g'oomekotaje iphemiphe ree; mechaa mee g'onye nkùchi nùmajè iphe lè nchi; bya emee g'onye l'ete pfujedu opfu pfuahaa opfu.”

Jizòsu anù unu umadzu iri nri
(*Mat 15:32-39*)

8 ¹E rwua ujiku lanù, ikpoto nemadzu dzukòbekwaru ozo; ophu o dùhedu nri, ephe gude k'eriri. Jizòsu bya ekua ndu etsoje iya nù bya asù phè: ²“Imemini ikpoto ndu-a dukwa mu g'onye l'ephe nowaru ujiku èto l'èka-a; ophu o bùdu l'ò dukwaduru nri, ephe gude, ephe e-ri. ³Mu -sukwanu g'ephe swìru ègu lashìa; mba atùshi phè l'ùzo; kele o dùru ndu ophu shi èka dù ènya.”

⁴Ndu etsoje iya nù sù iya: “?Bù awe bè aa-humakwanu nri l'echiègu-a, a-suru phè eriri?”

⁵Ò sù phè: “?Bù ishi buredi ole bè unu gude?” Ephe sù iya l'ò ishi buredi èsaa.

⁶Òo ya bù; o sù g'ikpoto ndu ono nòdukota anòo l'alì l'èka ono. O bya achìta ishi buredi èsaa ono bya ekele Chileke ekele. O bya awashìa ya bya achìe ndu etsoje iya nù g'ephe keeru phè. Ndu etsoje iya nù bya ekeeru phè iya. ⁷Ò dukwarupho unwu-èma, ephe gude. O bya bya ekelekwaphò Chileke k'èma ono bya eworu iya nù ndu etsoje iya nù bya asù g'ephe kekwaaru iya phò ndu ono. ⁸Ndu ono ria nri rijichaa èpho. Ndu etsoje iya nù bya atùtua iphiriba iphiriba iya ophu ghuduru nù; o ji nkata-eevu-iphe èsaa. ⁹Ndu riru nri ono e-bekwa l'unu nemadzu mgbo iri. Jizòsu sù phè g'ephe lashìa; ephe lashìa. ¹⁰Yèle ndu etsoje iya nù bahù l'ugbo jeshia oha ndu Dalumanuta.

Iphe-òhumalenya,
meru l'èhu Jiona
(*Mat 16:1-4*)

¹¹Ndu Fàrisii byapfuta Jizòsu; ephe l'iya tūahaa ègo. Ephe sù iya g'o meeru phè iphe-òhumalenya, e-goshi l'òo Chileke ziru iya g'ò bya eviya. O bùru okpa opfu bè ephe toğboru iya egube ono; g'ephe gude nmata iya. ¹²Ò bya atsua oke ude l'ime obu bya asù phè: “?Bùkpoo g'unu meru iphe, o gude oğbo nta-a buerupho iphe-òhumalenya bè ephe achoje? Gè mu gbukwaru iya unu tororo; o tò dukwa iphe-òhumalenya ono, a byaru emeru phè.”

¹³Jizòsu phè haa phè l'èka ono bya abahù l'ugbo kporu jeshia azu iya ophu.

Ùta, Jizòsu ata ndu etsoje iya nù
(*Mat 16:5-12*)

¹⁴Noo ya; ndu etsoje iya nù zòhaa egude buredi. O buerupho ishi buredi lanù bè ephe gude nòdu l'ugbo ono. ¹⁵Jizòsu nmaaru phè okwa sù:

“Unu kwabekwa enya! Unu kwabekwaru iphe-eko-buredi ke ndu Farisii me ke Herodu enya; a -nonyaa o mebyia unu.”

¹⁶ Ephe pfuaharu nwibe phe su: “O kwa buredi ono, anyi egudedu ono.”

¹⁷ Jizosu maru iphe, ephe epfu bya asu phe: “?Bu gunu be o gude unu nodu epfugbaa l'unu te egudedu buredi? ?Toko dokwapho unu enya? ?O kwa l'egomunggo teke agbarwudu unu l'iphe, o bu; mbu k'iphe, ekoje-buredi ono? ?O nwuru inwu-agma be unu kpo-chiru okpoma akpo-chi? ¹⁸ O kwa l'unu nweru enya; ?Unu ta aphudu iya uzo? Nchi be unu furu; ?Unu ta anudu iya iphe? ?To nwedu iphe, unu anyatajekpoo? ¹⁹ Teke mu gude ishi buredi ise keeru unu nemadzu iri l'ebo l'ukporo umadzu iri; ?bu nkata-eevu-iphe ole be unu tutu-jiru iphiriba iya, phoduru nu?” Ephe su iya loo iri l'ebo.

²⁰ “O du ree; teke mu gude buredi esaa keeru unu nemadzu iri; ?bu nkata-eevu-iphe ole be unu tutu-jiru l'iphiriba iya, phoduru nu?” Ephe su iya loo esaa.

²¹ O su phe: “?Toko dokwapho unu enya nta?”

Jizosu eme g'onye atsu ishi huma uzo

²² Ephe bya abata le Betusayida. E dutaru Jizosu onye atsu ishi. Ephe rwahahaa ya go byia ya aka. ²³ O bya egude onye atsu ishi ono aka dufuta iya le mkpukpu ono; bya eworu onu-mini vaa ya l'enya tsuu; bya ebyia ya aka bya asu iya: “?O duru iphe, i humaru?”

²⁴ Onye ono, atsu ishi ono palia enya bya asu: “Ee; mu humaru-a nema-dzu; ole ephe dugbaa tsuyoo tsuyoo g'oshi ejegbaa ije.”

²⁵ Jizosu byakwa bya ebyia ya aka l'enya ozo. Enya sahu nwoke ono; o puhahaa uzo; humahahaa iphemiphe rengurengu. ²⁶ Jizosu bya asu iya go lashia; sukwa iya pho: “B'abahukpokwanu le Betusayida; ophu o dukwa onye ii-pfuru iya.”

Pyita ako onye Jizosu bu (Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ “Jizosu waa ndu etsoje iya nu tugbaa jeshia mkpukpu, nogbaa le Sizariya Filipayi. O rwua l'uzo; o jahaa phe su: ?Bukpoo onye be aasuje-kpoo le mu bu?”

²⁸ Ephe su iya: “O duru ndu suru li bu Jionu onye shi emeje baputizi-mu; ndu asu li bu Elayijia; teme o duru ndu suru li bu onye lanu le ndu mpfuchiru Chileke.”

²⁹ Jizosu su phe: “Unubedua; ?unu sukwanuru le mu bu onye?”

Pyita su iya: “Oo ngu bu Kereshi obu.”

³⁰ O pfuaru phe iya pfushia ya ike su phe go to dukwa onye ozo, ephe e-pfuru ke nkiya.

**Epfufu mbụ, Jizọsu epfu lẹ
ya e-je iphe-ẹhuka nwụhu
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)**

³¹Noo ya; Jizọsu bebe pfiaru ndu etsoje iya nū iphe, swiru iya nū sū phe: “Abụbu-Ndiphe jefutajekwa iphe-ẹhuka, dū igwerigwe. Ndu bụ ogerenya; waa ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu a-jikakwa iya woru iya ye ndiphe l'ẹka. Ndiphe ono eworu iya megbua; l'ọ nọ abalị ẹto l'ilu; looshi l'onwu teta dzuru ndzụ.” ³²Iphe ono bẹ o pfuru pẹ kasaa pẹ iya nchi. Pyita bya ekuchi iya sū iya: “Tuswekwa! Te epfukwa ẹgube ono.” ³³Jizọsu bya aghaa ẹnya bya elee ndu etsoje iya nū bya agbochia Pyita onu sū iya: “Gbeshi mu l'iphu gube Obutuswe ono! Kẹle iphe, ịri ta abudu iphe, Chileke ari. Oriri ngu bụ oriri nemadzụ.”

³⁴Jizọsu bya ekukota ikpoto ndu ono waa ndu etsoje iya nū bya asu phe: “Onye ọ dū g'ọ tsoru mu g'onye ono mja onwiya ẹnya; vuta oswebe onwu nkiya bya etsoru mu; ³⁵kẹle onye eme g'ọ dzọ onwiya ndzụ l'e-tuphakwa ndzụ iya etupha. Onye gudekwanu opfu ẹhu mu yele k'ozima Chileke tuphaa ndzụ iya l'a-dzọ onwiya ndzụ. ³⁶?Bụ gunu bụ urwu, nemadzụ ritaru mę o -nwekotachaaru iphemiphe, nọ lẹ mgboko-a; tuphahwanaa ndzụ iya? ³⁷Ọ tọ dukwa iphe, nemadzụ egude agbata ndzụ iya mę o -tuphahwaa. ³⁸Kẹle onye iphere mu dū; iphere ezi ozi-oma mu dū iya; l'ogbo ọwa, l'eri ogori eme iphe-ẹji-a; bẹ iphere onye ono a-dukwapo Abụbu-Ndiphe mę ọ -byatashiepho ekpe ndiphe ikpe. Ọ -nọdu abya l'ọ dū ùbvù l'ẹnya; egbu nwịinwii gę Nna iya egbu; teke ono, yele unwu-ojozi-imigwe, dū nsọ a-swiru abya ono.”

9 ¹Ọ sū phe: “Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ dūru ndu haru pfuru l'ẹka-a, ata yidu nwụhu; gbahaa l'ephe hụmaadaru gę Chileke gude ike egoshi l'ọ ya bụ eze.”

**Jizọsu egbu nwịinwii
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)**

²A nọpho abalị ishii; Jizọsu duta Pyita yele Jiemusu waa Jionu duru pẹ je enyikota úbvù, ha l'eli; je anọdu nwẹkinyi pẹ. A nọnyaa; Chileke gbanwee ugbugba iya l'atatiphu pẹ. ³Uwe iya chaahaa kẹ phuuphuu g'eberugo; k'opu ọ dukpoda onye asa uwe lẹ mgboko-a, l'asa iya ẹgube ono. ⁴Noo ya; Elayijia yele Mosisu chaa l'iphu pẹ abọ uja eyeru Jizọsu. ⁵Pyita pfubulihu sū Jizọsu: “Nnajiuphu; ọ dukwa ree g'anyi nọ l'ẹka-a; g'anyi tya mkpu ẹto: nanu nkengu; nanu kẹ Mosisu; nanu kẹ Elayijia.” ⁶Iphe, o gude pfua iphe ono bụ l'ọ tọ makpoda iphe, oopfu; ẹka ndzụ agukpoo pẹ shingushingu ephe n'eto.

⁷Urwukpu bya bya asọ-kputa ẹka ono; olu-opfu shi l'urwukpu ono sū: “Onye ọwa-a bụ Nwa mu nwoke. Mu yeru iya obu. Unu nujajekwa iphe,

oopfu!” ⁸Teke ono kwapho; ephe chikaa enya chikaa enya; ophu o duedu onye ephe humaru l'eka ono; gbahaepho Jizosu nwekiya.

⁹Ephe nyizetashia l'ubvu ono; Jizosu pfushiaru phe iya ike su phe g'o to dukwa onye ephe e-pfuru iphe, ephe humaru gbiriri jasụ teke yebe Abubu-Ndiphe e-shi l'onwu teta dzuru ndzu.

¹⁰Iphe ono, o pfuru ono due phe pho l'okpoma; ephe nodu ajigbaa nwi-be phe iphe, bu eshi l'onwu teta dzuru ndzu. ¹¹Ephe jia ya su: “?Bu gunu meru iphe ndu ezije ekemu suru le Elayijia e-vuadaru uzo bya?”

¹²O su phe: “O kwa eviya le Elayijia l'e-vukpoadaru uzo bya g'o dozia iphemiphe ree. Ole ?bu gunu meru iphe, e dekwaruho l'opfu Chileke su le Abubu-Ndiphe e-je iphe-ehuka, du igwerigwe; teme l'e mekwaa ya pho g'o to dudu iphe, o bu? ¹³Ge mu karu unu: Elayijia byahaakwaru; ephe mewaa ya umerekete; mbu mee ya pho g'iphe, e dehawaru l'ekwo-opfu Chileke pfuru.”

Eeme onye obvu atu ndapfu
g'o wekoro
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43a)

¹⁴Ephe byapfutaepho ndu etsoje iya nu ndu ophu; ephe huma ikpoto ndu no-pheru phe mgburugburu. Ephe le ndu ezije ekemu nodu atu ego. ¹⁵Ahuma, igwe oha ono ahuma Jizosu; akpabiri iya gude phe. Igwe oha ono wupfu iya je ekele iya ekele. ¹⁶O jia phe su: “?Bu gunu be unu l'ephe atu?”

¹⁷Onye lanu l'ime ikpoto ndu ono su iya: “O-zi-iphe; mu dutaru ngu nwa mu nwoke; kele obvu, guderu iya nu meru iya ophu o pfujedu opfu. ¹⁸Eka o byaru iya l'o pata iya tua l'ali; uphu atsushi iya l'onu; oota ikireze; o noduepho ke kwereji. Mu su ndu etsoje ngu nu gephe chifu iya obvu ono l'ehu; ophu ephe adudu ike.”

¹⁹O su phe: “Ha-oo! Unube ogbo owa-a, adudu iphe, unu ekwetaje-a. ?Bu teke ole be mu l'unu a-no-beru? ?Mu a-takporu unu nshi taberu teke ole? Unu dutaru mu nwata obu!” ²⁰Ephe bya edujeru iya nwata ono.

“Obvu ono humaepho Jizosu bya atua nwata ono l'ali woru iya gbachia. O wepheahaa ewephe; uphu nodu atsushi iya l'onu. ²¹Jizosu jia nna iya: ?Bu teke ole be iphe obu shi iya?”

O su iya: “O shikwa iya teke o bu nwata.” ²²“Oobujekwaru o -nonyaa; l'o haru turu iya chie l'oku; mekpoo le mini geeeshi g'o gbua ya. Teke o bu l'o duru iphe, i-du ike mee; phunaaru anyi obu-imemini; gbanaaru anyi mkpu!”

²³Jizosu su iya: “?I suru l'oo iphe, mu a-du ike mee? O to dukwa iphe, akpo onye kweru ke Chileke eka ememe.”

²⁴Nna nwata ono chishia mkpu gude enya-mini su: “Mu kwewaru; jiko yenuru mu eka ge mu kabaa ekweshi ike!”

²⁵ Jizosu hūmaepho g'ikpoto nemadzū awū abya l'ẹka ono; ọ baaru ọbvū ono mba sū iya: “Gube ọbvū ọphu ada nkuchi; ọphu iipfudu opfu; mu sūru g'ì fūta l'ime nwata ono. Ta abahūbaekwa iya l'ẹhu ọzobaa.”

²⁶ Ọbvū ono chia mkpu bya alọta nwata ono tūa l'alì; gbachia ya; tẹme ọ lufu iya l'ẹhu. Nwata ono dabyierupho g'odzu. A tuko sū l'ọ nwūhuwāru. ²⁷Jizosu bya egude ẹka selita iya eli; ọ gbalihu.

²⁸ Jizosu bahuepho l'ulo; ndu etsoje iya nū jia ya lẹ mpya sū: “?Bū gunu meru iphe, anyi adudu ike chifu ọbvū ono?”

²⁹ Ọ sū phẹ: “Egube ọbvū ono taa futakwa; gbahaa l'ọo onye aswiye egu epfu anū Chileke chiru iya.”

Epfu k'ugbo ẹbo k'anwūhu Jizosu

(Mat 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Ẹphe tūgbua l'ẹka ono je aghabua Gálili; ọphu Jizosu emeduru g'ọ dūru onye a-marū nū; ³¹ kẹle ndu ono, etsoje iya nū ono bẹ oozì iphe. Ọ sū phẹ-a: “Abūbu-Ndiphe bẹ aa-kpūkwaru ye ndiphe l'ẹka; ẹphe eworu iya megbua. L'ọ nọo abalì ẹto l'ilu; l'ooshi l'ọnwu teta dzuru ndzū.”

³² Ọphu ẹphe amadu iphe, oopfu; ndzū nọdu agū phẹ g'ẹphe e-me jia ya.

Onye kachakpọo shii

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ẹphe bya abata lẹ Kapaniyomu. Ẹphe bahuepho l'ulo; Jizosu jia ndu etsoje iya nū sū: “?Bū gunu bẹ unu shi atū l'etsuzo?”

³⁴ Ọphu ẹphe epfuduru opfu; kẹle teke ẹphe nọ l'uzo bẹ ẹphe shi atū ẹgo onye kachaa shii lẹ g'ẹphe ha. ³⁵ Ọ bya anọdu anọo bya ekua ẹphe n'iri l'ẹbo bya asū phẹ: “Onye ọ dū g'ọ buru onye ivuzo g'onye ono buru onye ikpazu waa onye a-nọdu ejeru onyemonye ozi.” ³⁶ Ọ duta nwata nshii bya edobe l'echilabo phẹ. Ọ bya eheta nwata ono eheta sū phẹ: ³⁷ “Onye gude ẹpha mu nabata nwata nshii, ha egube-a bẹ buakwaa mbe-dua bẹ ọ nabataru. Onye nabatakwanuru mbe-dua ta abukwa mbe-dua bẹ ọ nabataru kpū; onye ono nabataakwarupho onye ono, ziru mu gẹ mu bya ono.”

Onye ata akpọshidu iphe,

anyi eme

(Luk 9:49-50)

³⁸ Jiọnu sū Jizosu: “O-zì-iphe; anyi hūmakwaru nwoke, gude ẹpha ngu achishi ọbvū; anyi sū iya g'o to meshi; kẹle o too tsojedu anyi.”

³⁹ Jizosu sū phẹ: “Unu ta asushi g'o to meshi; kẹle onye gude ẹpha mu eme iphe-ohumalenya te epfubyidu nkemu ẹgwegwa egube ono. ⁴⁰ Onye ata akpọshidu iphe, anyi eme akpọshi bẹ bụ anyi. ⁴¹ Gẹ mu gbukwaaru

iya unu tororo; onye gude l'unu bu ndu ke Kéreshi kee unu mini g'unu ngua be Chileke bufutajekwa obunggo iya.”

Anma okwa eme iphe-eji

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 “Su-a; onye mekwanuru onye lanu l'unwegirima-a, wowaru onwophe ye mu l'eka-a g'o shiswee uzo ono be o gogo kakwaru ree ome a pataru mkpuma-uswe; lipyabe iya l'olu; paru chie l'eze-enyimu. 43 Ozo bu; teke eka ngu akpataru ngu eme iphe-eji; gbufu iya. Oo-karu ngu ree l'i gude eka lanu bahu l'eka okpobe ndzu no; eme l'i nweru eka labo; e nwuba ngu l'oku-alima. 44 Eka ophu ikpiri-ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu; ophu oku enwu iya nu anyihujedu anyihu. 45 Teke o bu okpa ngu a-loru ngu ye l'eme iphe-eji; gbufu iya. Kele o karu ngu ree g'i buru eniyeni bahu l'eka okpobe ndzu no; eme l'okpa dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alima. 46 Eka ophu ikpiri-ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu. Ophu oku, enwu iya nu anyihujedu anyihu. 47 Teke o bu l'oo enya ngu esetaru ngu eme iphe-eji; swofu iya tuphaa; kele oo-karu ngu ree l'i gude enya lanu bahu l'eka Chileke bu eze; eme l'enya dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alima. 48 Oku-alima ono be ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu; ophu oku, enwu iya nu anyihujedu anyihu.

49 “Oku, ee-gude daa onyemonye la-du g'o bu unu be e gude kwakobe iya. 50 Unu bu iphe, du ree; ole teke o tso-buhuru unu-unu; ?denu g'ii-shi mebawadaa ya g'o buru unu ozo. Unu mee ndzu unu g'o tso unu unu; k'ophu unu le nwibe unu eburu l'ehu-guu.”

Ogori me achifu nwanji

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

10 1 Jizosu futa l'eka ono bya ejeshia l'ali Jiudiya; waa mkpukpu ndu azu enyimu Jiordanu. A dukwa igwerigwe wu-pfuta iya ozo. O watakwa phe ezi iphe, bu iphe, bu g'o zijehawaa.

2 Ndu Farisii bya eworu okpa opfu togboru iya g'ephe gude nmata iya bya ajiahaa ya su: “?O du ree ge nwoke chifuje nyee ya to?”

3 O su phe: “?Bu gunu be Mosisu suru unu g'unu meje?”

4 Ephe su iya: “Mosisu suru g'onye byajeru achifu nyee ya vujeadaru uzo dee ekwo-achifu-nwanji nu nyee ya obu le ya ta aluhedu teme onye ono achifuwa iya ro.”

5 Jizosu su phe: “Iphe, Mosisu gude taru unu egube ekemu ono bu kele unu bu ndu ejo okpoma. 6 Obenu le mbulembu teke Chileke meru mgboko be o meru nwoke bya emee nwanji. 7 Noo g'o gude: nwoke je l'ahaje nna iya; haa ne iya ge ye nyee ya tugba. 8 Ephebebo atuko buru onye lanu. Ephe taa bueduru umadzu labo. Ephe aburu onye lanu. 9 Oo ya bu; iphe, Chileke tugbaberu nanu g'o to dukwa onye e-je iya ekekaha ebo ozo.”

¹⁰ Ẹphe bahụepfo l'ulo; ndu etsoje iya nù jia ya iphe, opfu ono bu. ¹¹ Ọ sù phe: “Onye chifuru nyee ya je aluta nwanỳi ọzo bẹ buakwaa ogori bẹ oori. ¹² Teke ọ bukwanu l'ọo yẹbedua, bu nwanỳi lufuru l'onwiya je aluru ji ọzo buakwaa ogori bẹ nwanỳi ono eri.”

Jizọsu agọru unwegirima onu-oma
(*Mat 19:13-15; Luk 18:15-17*)

¹³ Ẹphe nọdu ekutagbaaru iya unwegirima g'o byibegbaa phe ẹka; ndu etsoje iya nù baaharu ndu ono, ekutaru iya unwegirima ono mba. ¹⁴ Jizọsu huma iya; ẹhu ghuaaha ya eghu. Ọ sù phe: “Unu hakwaa unwegirima g'ẹphe byapfuta mu. Unu ta akpọshikwa phe abyabya; kele ọ bu ndu dọ nno bẹ ẹka Chileke bu eze bu nkephe. ¹⁵ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ete gudedu obu unwegirima kweta l'ọo Chileke bu eze taa bahukwa ẹka ọ nọ.” ¹⁶ Ọ bya eheta unwegirima ono byidzuchaaru phe ẹka bya agọru onu-oma nù phe.

Nwoke lanu, kparu ẹku
(*Mat 19:16-30; Luk 18:18-30*)

¹⁷ Jizọsu tugbushiepho; nwoke lanu gude ọso gbapfuta iya bya egbushi ikpere l'alì l'iphu iya bya ajia ya sù: “O-zì-iphe, dẹbe ree; ?bu gunu bẹ mu e-me gẹ mu nweru ndzụ ojeje?”

¹⁸ Jizọsu sù iya: “?Bu gunu meru iphe, o gude ì nọdu eku mu onye dẹbe ree? Ọ tọ dukwa onye bu onye dẹbe ree; agufu Chileke nwẹkiya. ¹⁹ I mawaru iphe, ekemu Chileke sùru g'e meje: ‘Te egbukwa ọchi; ọphu i rikwa ogori; ọphu i zikwa iphuru; ọphu ì dzukwa ụka; ọphu i mekputakwa nemadzụ ibe ngu; kwabeje nna ngu yẹe ne ngu ùbvù.’ ”

²⁰ Nwoke ono sù iya: “O-zì-iphe; eshinu mu bu nwata ta adukwa iphemiphe ono ọphu mu mebyijeru.”

²¹ Jizọsu lee ya ẹnya bya eyee ya obu bya asù iya: “Iphe lanu bu iphe, phodukwaduru ngu nù: laa je erekota iphemiphe, i nweru; woru iphe, i retaru iya keeru ndu akpa nri. Ọo ya bu; l'ii-nweru ọkpobe iphe l'ẹka Chileke nọ. I -mechaa nno; l'ii byawarọ etsoru mu.” ²² Ọ numaepfo iphe ono, Jizọsu pfuru ono; ẹhu daa ya dzụu; ọ dzuru iphu tugbua; kele ọ bu onye nwenukaru iphe.

²³ Jizọsu bya aghaa ẹnya lee ndu etsoje iya nù bya asù phe: “Egube g'ọo-tsùbe l'ẹhu; mbụ gẹ ndu nweru iphe e-me bahù l'ẹka Chileke bu eze.”

²⁴ Iphe ono, o pfuru ono tufu ndu etsoje iya nù ẹhu. Jizọsu bya epfukwaa ya ọzo sù phe: “Unwegirima; ọo tsukwa l'ẹhu gẹ ndu kpọru obu ye l'ẹku e-me bahù l'ẹka Chileke bu eze. ²⁵ Epyo inya l'ẹnya ngga kakwa nphe; eme lẹ g'onye nweru iphe e-me bahù l'ẹka Chileke bu eze.”

²⁶ Ọ kabakpọo phe rọ atufu ẹhu. Ẹphe wata epfuru nwibe phe sù: “?Ọ bahunuru onye bẹ aa-dzọta?”

²⁷Jizosu bya elee phe ɛnya bya asu phe: “O kwa nemadzū bē o bū 'ama-g'ee-me-ia; obenu l'ō tō dudu Chileke nno; kele Chileke ta adudu iphe, kpōru iya ɛka ememe.”

²⁸Pyita sū iya: “?Anyibedua, harū iphemiphe, anyi nweru bya etsoru ngu-a-e?”

²⁹Jizosu sū: “Gē mu gbukwaaru iya unu tororo; onye gude opfu ɛhu mu; yele k'ozi-oma ono haa ũlo iya; ozoo unwune iya nwoke; ozoo unwune iya nwanyi; ozoo nna iya; ozoo ne iya; ozoo unwegirima ibe iya; ozoo alī iya; ³⁰bē aa-pfū iya ũgwo iphe, ha g'iphe, o harū mgbo ũkporo ise lē ndzū iya-a. Aa-pfū iya ũgwo ũlo mē unwune; mē ne; mē nna; mē unwegirima; mē alī; mēchakpoo mkpamēhu, a kparū onye obu. E -mechaa; o -rwua lē mgboko ophu abya nū; Chileke anū iya ndzū ojejoje. ³¹Ole igwerigwe ndu bū ndu ivuzō nta-a l'e-mechaa buru ndu ikpazū; ndu bū ndu ikpazū emechakwanaa bya aburu ndu ivuzō.”

**K'ugbo ɛto Jizosu epfu lē
ya e-je iphe-ɛhuka nwūhu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)**

³²Jizosu bya akparu ndu etsoje iya nū ye l'azū vuta ũzo ɛka ɛphe eje Jierúsalemū. Ndzū gū-shiahaa ndu etsoje iya nū ike; ɛka o dū phe biribiri. Ndu ophu awū etso phe nū l'azū nōdu atsugbaa ebvu. O byakwa ekuchi ũmadzu iri l'ɛbo ono iche bya akōaharu phe iphe, e-mechaa mee ya nū. ³³O sū phe: “Nta-a bē anyi ejewaa Jierúsalemū. Abūbu-Ndiphe bē ee-mechakwaa kpuru nū ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu. ɛphe ekpee ya mpfugbu kpuru iya nū ndu amadu Chileke. ³⁴Ee-gude iya mee iphe, ezi onu-ochi; vūa ya onu-mini; chia ya ɛchachi; bya eworu iya megbua; l'ō nōo abalī ɛto l'ilu; l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzū.”

**Unwu Zebedi arwō Jizosu iphe
(Mat 20:20-28)**

³⁵“Tōbudu iya bū; Jiemusu yē Jionu, bū unwu Zebedi bya ejepfu Jizosu bya asū iya: O-zì-iphe; o dū anyi g'a sū l'ii-meru anyi iphe, anyi a-rwō ngu.”

³⁶O sū phe: “?Bū gūnu bē o dū unu gē mu meeru unu?”

³⁷ɛphe sū iya: “Mee anyi g'anyi nō-kube ngu: g'onye lanū nōdu ngu l'ɛkutara; onye ophuu anōdu ngu l'ɛkicha teke ñi-nōdu l'ō-dū-biribiri ngu.”

³⁸Jizosu sū phe: “Unu ta amakwa iphe, unu arwō. ?Unu a-dū-a ike ngua iphe, dū l'okoro, mu a-ngū; l'e mee unu ɛgube baputizimu, ee-me mu?”

³⁹ɛphe sū iya: “Ee! Anyi a-dū-a ike.”

Jizosu sū phe: “Unu a-dukwa-a ike ngua iphe, dū l'okoro, mu a-ngū; l'e mee unu ɛgube baputizimu, e meru mu. ⁴⁰Obenu lē k'anōdu mu l'ɛkutara yele ɛkicha ta abūdu mu bē o dū l'ɛka. Ono dūru ndu Chileke doberu iya.”

⁴¹Umadzu iri ophuu numa l'o noo g'ephe jeru iya; ehu-eghu Jiemusu yee Jiõnu ghuahaa phe. ⁴²Jizõsu bya ekukõtachaa phe bya asu phe: "Unu mawaru le ndu a suru l'oo phe bu ishi anõduje akpapyashi ishi ndu ephe bu ishi phe akpapyashi; teme o buru o-no-l'oke-okwa anõduje eme ge ndu ozo maru l'oo ya ka shii. ⁴³Ole oo ge k'unubedua ta adukwa egube ono. K'unu bukwa; onye o du g'o ha shii; g'onye ono buru onye a-noõdu ejeru ndu ophuu ozi. ⁴⁴Onye o du g'o buru onye ivuzo le g'unu ha; g'onye ono wozeta onwiya ali; buru ohu onyemonye. ⁴⁵Le Abubu-Ndiphe lonwiya ta abyakwaru g'e jeeru iya ozi; o kwa g'o jee ozi; waa g'o woru ndzu iya nu g'e gude gweeru Chileke ngweja; g'o buru iphe, oo-gude gbata ndzu igwe oha."

**Jizõsu eme onye atsõ ishi
g'o wata aphõ uzo**
(*Mat 20:29-34; Luk 18:35-43*)

⁴⁶Jizõsu phe bya abyarwuta Jieriko. Noo ya; ephe tugbushiepho l'eka ono; ephe le ndu etsoje iya nu me igwe oha, awu etso iya nu. Nwoke, aza Batimiyõsu, atsõ ishi nõduwaa l'aguga etsuzo; arwo arwo. Batimiyõsu ono bu nwa Timiyõsu. ⁴⁷O numaeopho l'oo Jizõsu onye Nazaretu l'aghata; o chishia su: "Jizõsu; Nwa Dévidi; g'imemini mu dunu ngu!"

⁴⁸A gbõchia ya õnu su iya g'o dobe õnu doo. O kabakpoo ya ro arashi ike: "Nwa Dévidi; g'imemini mu du ngu ro-o!"

⁴⁹Jizõsu pfuru bya asu g'e kua ya. Ephe kua ya su iya: "Teru eswa gbeshi je; ookukwa ngu oku."

⁵⁰O chiru ukpo iya wushi bya ezilihu bya ejepfu Jizõsu.

⁵¹Jizõsu su iya: "?Bu gunu be o du ge mu meeru ngu?"

Onye atsõ ishi ono su iya: "Nnajiuphu! Mee mu ge mu wata aphõ uzo!"

⁵²Jizõsu su iya: "Lashia. Ekweta, i kwetarõ mewaru ngu g'i wekorohu." Teke ono kwaphõ; nwoke ono phuahaa uzo bya etsoru Jizõsu tugbua.

Jizõsu abahõ le Jierusalemu
(*Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jiõn 12:12-19*)

11 ¹Ephe byarwutajepho l'ubvõ Olivu me le mgboru Betufeji waa Betani, nõwaa Jierusalemu ntse; Jizõsu zia ndu etsoje iya nu umadzu labo ²su phe: "Unu je l'ime mkpukpu ono, nõ unu l'uzo iphu ono. Unu -bahuepho l'ime mkpukpu ono be unu a-huma nwa nkafu-igara, e liberu elibe, eteke aduswee onye nojeru iya l'eli. Unu tota iya kpuru bya. ³O -duru onye jiru unu su: '?Bu gunu be unu eme nno?' Unu su iya le mkpa iya duru Nnajiuphu; l'o -meghechaa be oo-kpu-phutakwa iya-a azu l'eka-a egwegwa."

⁴Ephe jerwua je ahuma nwa nkafu-igara obu l'eka e liberu l'aguga oguzo unuphu, nõ l'aguga gbororo; ephe je atota iya. ⁵Ndu nõ l'eka ono

jia phe su: “?Bụ ụnu be unu eme egube ono? ?Bụ ụnu meru iphe, unu atota nkafu-igara ono atota?”

⁶ Ephe pfuaru phe iphe, Jizosu sūru phe g'ephe pfua. Ndu ono haa phe; ephe kpuru iya tugbua. ⁷ Ephe kpūtaru iya Jizosu bya achiru ekwa phe wukobe nkafu-igara ono l'eli okpurukpu; Jizosu nōdu iya anōo. ⁸ Ndu ophu eworu uwe phe tosaa le gbororo; ndu ophu aburu igu, ephe gbutaru l'ime egbudu be ephe toru l'ali. ⁹ Ndu etso iya l'azu me ndu no iya l'iphu nōdu akpo okporoko asuje: “Deejee! Deejee! Owoo! Onye Chileke goru onu-oma nu be o bu; mbu onye ono, bu Nnajiuphu ziru iya go bya ono. ¹⁰ Ge Chileke goru onu-oma nu okwa eze onye-iche anyi, bu Dévidi; mbu okwa eze ono, abya nta. Deejee! Deejee! Okalibe-kangokotaru-nu!”

¹¹ Nno ge Jizosu gude bata Jierusalemu. O bya abata l'ime eze-ulo Chileke bya ahumachaa iphemiphe, no iya nu. Ephe gude nno ochii byaahaa. Yele ndu etsoje iya nu laphushia azu le Betani.

Jizosu atū oshi figu onu

(Mat 21:18-19)

¹² O be le nchitabohu iya; egu guahaa Jizosu g'ephe shiwaale le Betani lufuta. ¹³ O gbegbenya hūma oshi figu, ekwo du ke nwa kpuchii. O jeshia l'upfu iya go maru: ?o miru amimi. O jerwua; o buerupho ekwo bu iphe, du iya nu; kele o to budu teke omije bu ono. ¹⁴ Jizosu tua ya onu su iya: “Nemadzu ta abyadu awotabaa akpuru ngu ria ozo.”

Ndu etsoje iya nu nūma iphe ono, o pfuru ono.

Jizosu achifu ndu azu aswa

l'eze-ulo Chileke

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jion 2:13-22)

¹⁵ Ephe byarwutaepho Jierusalemu; Jizosu bahu l'ime eze-ulo Chileke bya awata achishi ndu azu aswa bya ere erere l'ime eze-ulo ono. O bya akwatsushichaa teburu ndu agbanweje okpoga bya akwatsushichaa okposhi ndu ereje ndo. ¹⁶ Ophu o dudu onye o kwekwaduru go vuru iphe ghata l'eze-ulo Chileke ono. ¹⁷ O ziahaa phe iphe su phe: “?Unu ta amadu l'e deru le Chileke sūru l'ulo iya be ee-kuje aka ohamoha a-noduje epfu anu iya. Unu bya eworu iya mee ulo, ndu ana nfu edomije onwophe.”

¹⁸ Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu numachaa ya; ephe chohaa uzo, ephe e-shi gbua ya. Kele ephe atsu ebvu l'oopfutawaa onyemonye eyeru onwiya; opfu le ndu ono g'ephe ha be iphe, oozu dugbaa biribiri.

¹⁹ O -rwuepho l'uzenyashi; Jizosu phe lufu le mkpukpu ono.

**Jizosu gude oshi,
o turu onu ezi ndu
etsoje iya nu iphe
(Mat 21:20-22)**

²⁰O be l'utsu iya; ephe ghatashia; ephe huma oshi figu pho, o turu onu unyaphu iya pho g'o nwukotawaru lwaa jasu l'ogbarabvu iya. ²¹Pyita nyata iphe unyaphu ono bya asu Jizosu: "Lekpodapho l'oshi-a, i turu onu-a be nwukotaakwaru lwaa."

²²Jizosu su phe: "Unu kweta ke Chileke! ²³Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; onye suru ubvu-a: 'Ngwa; je aparu onwongu chie l'ime eze-enyimu' ophu onye ono abokpodaaru obu ebo; o kwetaepho l'iphe ono, o pfuru ono le-me; loomeepho g'onye ono pfuru. ²⁴Noo g'o gude mu su unu l'iphemiphe, unu suru ge Chileke nu unu me unu -nodu epfu anu iya; unu -kwetawaa lo nuwaru iya unu; iphe ono be oo-nu unu. ²⁵Ole unu -nodu epfu anu Chileke; o -duru onye mesweru unu; unu nodu agbaru iya ejo egomunggo; unu vuru uzo guaru onye ono nvu; oo ya bu; Nna unu, no limigwe agukwanaaru unu nvu l'ophu unu mesweru iya. ²⁶Teke o bu l'unu ta aguduru iya nvu ono; Nna unu, bu limigwe taa gukwarupho unu nvu le k'unu."

**Aaji Jizosu egube ike,
o gude eme iphemiphe ono
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)**

²⁷Ephe bya alaphukwa azu le Jierusalemu. Jizosu je ejepheahaa l'ime eze-ulo Chileke. Noo ya; ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu; waa ndu bu ogerenya bya abyapfuta iya bya asu iya: ²⁸"?Bu egube ike gunu be i gude eme iphemiphe-a? ?Bu onye ziru ngu gi bya iya ememe?"

²⁹Jizosu su phe: "Unu gebe ge mu jia unu nwaji lanu. Unu -karu mu iya; mu akporu unu onye ziru mu ge mu bya eme iphemiphe-a. ³⁰Unu karu mu onye ziru Jionu g'o bya emeshi ndiphe baputizimu: ?Bu Chileke too nemadzu?"

³¹Ephe wata iya adzokashi l'ime onwophe su: "Teke anyi sunuru l'oo Chileke; lo su anyi: ?O bukwanuru gunu meru g'o gude ophu unu ekwetaduru iphe, o pfuru?" ³²Ndzu nodu agukwanu anyi asu l'oo nemadzu; kele e pfudzuwaru le Jionu bu okpobe onye mpfuchiru Chileke." ³³Noo ya ephe su Jizosu: "Anyi ta amakwa."

O su phe: "Ophu mu a-kokwanuru unu onye ziru mu ge mu meje iphemiphe ono."

**Etu, e gude ndu anwamu,
e butaru ye l'opfu-vayinu anma
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)**

12 ¹Jizosu gude etu ziahaa phe iphe su phe: "Nwoke lanu laru egu vayinu. O bya agbaa ya mgbabu bya ebua ya nsu eka aa-noduje

azōshi mēe l'akpuru vayinu ono. O bya akpukwaapho nwulo eli ephekerephe eka ee-nyihuje eche mgbabu ono nche. O bya eworu iya ye l'eka ndu o butaru g'ephe letajeru iya ya enya bya ejeshia-iphe ozo. ²O rwua teke eegbuje iya; o zia onye-ozu iya g'o jepfu ndu-ozu-egu ono g'ephe woo ya okè akpuru vayinu nkiya. ³Ephe gude onye-ozu ono tsua ya iphe; gbaḅe iya eka oto; nwufu iya; o lashia. ⁴Nwoke ono bya ezia onye-ozu iya ozo g'o jepfukwa phe ozo. Ephe tua onye k'ono mkpuma; tsukpōshia ya ishi; mee ya iphe-iphere; chifu iya; o lashia. ⁵Nwoke ono byakwa asu g'onye ozo je. Ephe gude onye k'ono gbua ya egbugbu. Nokwapho g'ephe meru igwerigwe ndu ozo, o zichaaru ozu ono; ndu ephe echia iphe; ndu ephe egbua egbugbu. ⁶Jasuru o buwaru-a onye lanu be o nweru, bu iya bu nwa iya, o yeru obu. O zia ya g'o je; su le ya maru-a l'onye owa-a, bu nwa iya-a be ephe a-kabe-a yeru nsu. ⁷Ndu ozu-egu ono humae ya pho bya azua mgbede su: 'Ihee! Waa onye ali-a e-mechaa buru nkiya me nna iya nwuhu. Unu bya g'anyi gbua ya g'ali ono a-buru k'anyi.' ⁸Ephe gude iya; woru iya megbua; tufu l'azu mgbabu ono."

⁹Noo ya; Jizosu jia phe: "Bukpoo gunu be onye nwe mgbabu ono e-me ndu ono? Oo-bya egbushichaa ndu-ozu mgbabu ono; woru opfu-vayinu ono ye ndu ozo l'eka. ¹⁰?Unu teke agu-swee iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke su:

"Mkpuma, ndu akpu ulo
jikaru;
mechaaru bya aburu
mkpuma, gudeshe ulo.

¹¹Ono buru iphe,
Nnajiuphu anyi meru;
o du anyi biribiri l'enya^e."

¹²"Ephe meahaa g'ephe gude iya; kele ephe maru l'oo phe be o nmadoru etu ono. Obenu l'ephe atsu mkpukpu ebvu. Ephe haa ya gbakashihu.

Apfu akiriko

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³"Tobudu iya bu; ephe zia ndu Farisii; waa ndu etsoje Herodu g'ephe je anwuta iya onu. ¹⁴Ndu ono, e ziru ono bya ejepfu iya bya asu iya: O-zu-iphe; anyi maru li bu onye ire-lanu; teme ophu o dudu onye iitsu ebvu. Ophu o dudu onye iile enya l'iphu. Iigudeje ire-lanu zia uzu Chileke."

"?Tobudu nu anyi emebyi ekemu Chileke me anyi -tuje akiriko nu Siza?

¹⁵"?Anyi tuje iya too g'anyi ta atujeshi?" Jizosu maerupho l'ephe bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu bya asu phe: "?Bu gunu meru g'o gude unu togboru mu okpa opfu g'unu gude nmata mu? Unu wotaeshikwa kobo lanu ge mu huma."

^e 12:11 Guna Ebvu 118:22,23.

¹⁶ Ẹphe wotaru iya ya. Ọ sù phẹ: “?Bù ishi onye yẹ ẹpha onye bù ọwa-a, e deru iya-a?”

Ẹphe sù iya: “Ọo kẹ Siza!”

¹⁷ Jizọsù sù phẹ: “Ọ dù ree; unu woru iphe Siza nù Siza; woru kẹ Chile-ke nù Chileke.”

Ọnu, Jizọsù yeru phẹ ọ̀ ọ̀ biribiri ẹtu.

Kẹ eshi l'ọ̀nwu teta dzuru ndzù

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Ndu Sadusii, bù ndu ono sùru l'e tee shidu l'ọ̀nwu eteta adzuru ndzù ono; byapfuta Jizọsù bya ajia ya sù: ¹⁹ “O-zi-iphe; iphe, Mósìsù pfuru anyi l'ẹkwo ekemu bù: “Teke ọ̀ bù lẹ nemadzù bẹ nwune iya nwoke nwùhu-ru haa nyee ya, ata nwùtaduru nwa; gẹ nwune iya ono lùpyabe nwanyi ono g'ọ̀ nwùtaru onye ọ̀phu, nwùhuru anwùhu phọ nwa.” ²⁰ Sù-a; ọ̀ dù-ru ndu dù ẹsaa l'unwune. Onye k'ọ̀gerenya lùchaa nwanyi bya ahaa ya nwùhu; ọ̀phu ọ̀ nwùtaduru nwa. ²¹ Onye ọ̀phu tsotaru iya nù lùpyabe iya; onye k'ono nwùhukwapho; ọ̀phu ọ̀ nwùtaduru nwa. Onye k'ẹto bya emekwaaphọ nno ²² jasù unwune ẹsaa ono lù-dzuru nwanyi lanù ono; nwùshihukota; ọ̀phu ẹphe anwùtaduru nwa. E mechaa l'ikpazù; nwanyi l'onwiya bya anwùhu nkiya.” ²³ “O -rwua teke ee-shi l'ọ̀nwu teta gbalihu; ?bù onye ole bẹ nwanyi ono a-bùru nyee ya g'ẹphe n'ẹsaa ono lùchaaru iya-a?”

²⁴ Jizọsù sù phẹ: Tọ̀budu iphe ono meru g'ọ̀ gude ọ̀ bùru l'unu eshiswe-je iya; kẹle ẹkwo-opfu Chileke te edoduru unu ẹnya; ọ̀phu ọ̀ bùro kẹ g'ike Chileke habe shii. ²⁵ Lẹ teke ndu nwùhuru anwùhu e-shi l'ọ̀nwu teta dzuru ndzù bẹ nwoke taa lùhedu nwanyi; ọ̀phu nwanyi alùhedu ji. Ẹphe a-dù g'unwu-ojozi-imigwe. ²⁶ A bya lẹ k'eshi l'ọ̀nwu teta dzuru ndzù; ?unu ta agùjedu akọ ono, dù l'ẹkwo Mósìsù ono; mbù ẹka ono, o pfuru k'ishishi irwu, ọ̀ku enwu phoophoophoo ono? Ẹka ono bẹ Chileke pfuru Mósìsù sù iya: “Ọ kwa mbẹdua bù Chileke kẹ Ẹbirihamu; bùru Chileke kẹ Áyizaku; bya abùru Chileke kẹ Jiékọpu?” ²⁷ Bù iya bù l'ọ̀ tọ̀ bùdu Chileke ndu nwùhuru anwùhu; ọ̀ bù Chileke ndu nọ ndzù. ?Unu hùmaru l'unu kwatakpọoru shiswee ọ̀zo?

Ekemu, kpọ-chiru ishi

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Nwoke lanù, bù onye ezije ekemu, nọ l'ẹka ono anù iphe, ẹphe atù; bya ahùma l'iphe ono, ẹphe ajì Jizọsù ono bẹ o yeru ọ̀nu ree; ọ̀ byapfuta iya bya ajia ya sù iya: “?Bù ekemu ole bù ekemu ọ̀phu kpọ-chiru ishi?”

²⁹ Jizọsù sù iya: “Ekemu, kpọ-chiru ishi bù: ‘G'unubẹ ndu Ízurelù nùma lẹ Nnajiuphu, bù Chileke anyi bẹkwa iya phọ bù Nnajiuphu kpoloko.

³⁰ Ọo ya bù g'i yee Chileke obu ngu g'ọ̀ ha. Gude ndzù ngu g'ọ̀ ha; mẹ

uche ngu g'ò ha; mē ike ngu g'ò ha yee ya obu.' Noo ekemu, kpochiru ishi bu onoya. ³¹Ekemu ozo, etso iya nu bu g'i yee nemadzu ibe ngu obu g'i yeru onwongu. O to duedu ekemu, kabakpo ebo ono shii."

³²Onye ezije ekemu ono su iya: "O-zi-iphe; i pfuru okpobe-opfu. Kele Chileke bu nanu. O to duedu Chileke ozo, du nu gbahaa yebedua. ³³Oo ya bu ge nemadzu yee ya obu iya g'ò ha; mekpoo uche iya g'ò ha; me ike iya g'ò ha; yekwaapho nemadzu ibiya obu iya g'ò yeru onwiya. Eme g'ekemu labo ono pfuru tukoru kakota adu mkpa; eme le ngweja anu, a kporu oku nu Chileke me ngweja ozo, eegwejeru nu iya g'ò hakota."

³⁴Jizosu humaepfo lo pfuru g'onye nweru uche; o su iya: "Eka Chileke bu eze ta adukwa ngu enya." O pfuchaa nno; ophu o duedu onye turu ama ajibaa ya aji ozobaa.

Aji k'onye bu Kereshi obu
(*Mat 22:41-46; Luk 20:41-44*)

³⁵O be teke Jizosu byaru awata ezi iphe leze-ulo Chileke; o jia su: "?Denu g'o gude ndu ezije ekemu gbè su le Kereshi bu Nwa Dévidi; ³⁶l'eka Dévidi lonwiya be Unme-du-Nso gbè mee o su:

"Chileke suru Nnajjuphu mu:

Nodu mu lekutara jasu teke

mu e-me gi

zopyabe ndu-ohogu ngu lokpa^f.

³⁷Dévidi lonwiya -nodu ekujekwanu iya Nnajjuphu; ?denu g'o gude o bu-kwarupho Nwa Dévidi?"

Èhu tsoo igwerigwe ndu numaru iya nu utso.

Jizosu epfu ke ndu ezije ekemu
(*Mat 23:1-36; Luk 20:45-47*)

³⁸Teke oozu iphe be o suru: "Unu kwabejekwaru onwunu enya leka ndu ezije ekemu no; ndu ooguje agugu eye akpawuru uwe aghaphe; iphe, ephe yeru obu buru g'e kejeje phe erengete ekele leka a du ligwe; ³⁹waa anodu laba, kakota ree l'ulo-ndzuko ndu Jiu; waa anodu laba ndu karu enya me a -nodu abo iphe. ⁴⁰Ephe bu ndu eripyaje ulo unwanyi, ji phe anoedu; teme ephe nodu egudeje eregede epfu-kpoepfo ogologo opfu anu Chileke. Ole oo phe be aa-kabaa anmashi ikpe ike."

Iphe, nwanyi, ji iya anoedu
gude obu iya anu Chileke
(*Luk 21:1-4*)

⁴¹Jizosu bya eje anodu anoo l'aguga eka aanuje Chileke iphe leze-ulo Chileke Leahaa ndu echie okpoga lokpoko, eechiejeru Chileke okpoga.

^f 12:36 Gūnaa Ebvū 110:1.

Ndu nweru iphe nọdu eyegbaa okpoga, dụ shii. ⁴²Nwanyị lanụ, ji iya anọedu, akpa nri byarwuta bya eworu afụ labọ, bụ iya bụ kobo lanụ chie. ⁴³Jizọsu bya ekua ndu etsoje iya nụ bya asụ phe: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa nwanyị-a, l'akpa nri-a, ji iya anọedu-a; bẹ kachaa eye okpoga lẹ g'ephẹ hakọta ono. ⁴⁴Kẹle iphe, onyemonye echiegbaa bụ okpoga, tsuru etsutsu; obenu lẹ yẹbedua akpakpọo nri; ọle ọ tūkoerupho iphe, o nweru chie; mbụ je akpaa l'iphe, o doberu k'e-gudeje akpata nri.”

Iphe, e-me teke ikpazụ

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

13 ¹Jizọsu shiēpho l'ime eze-ulo Chileke ono futa; onye lanụ l'ime ndu etsoje iya nụ sụ iya: “O-zì-iphe; lekpodapho egube biribiri mkpuma ọwa mę egube biribiri ọlo k'ọwa!”

²Jizọsu sụ iya: “?Ị hūmaru-a eze-ulo ono, a kpuru egube ono; ee-mechaa nwukpọshichaa iphemiphe ono enwukpọshi; mbụ k'ophu ọ tọ dudu g'ọ ka mma l'ọo mkpuma lanụ, a-kpọ-pfuru l'eli nwibe iya.”

Iphe, bụ o -mechaa

mgboko abvụ

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³Jizọsu nyihu úbvú Olivu; je anọdu gha iphu l'eze-ulo Chileke gẹdegede. Pyita mę Jiemusu mę Jionu mę Anduru bya ejepfu iya k'iche je ajiya ya sụ iya: ⁴“?Bukpoo teke ole bẹ iphemiphe ono e-mekpọo?” “?Bụ gunu bẹ ee-gude maru teke iphe ono abyagbaa ememe?”

⁵Jizọsu pfuaharu phe sụ: “Ọo 'epho g'unu leta onwunu ẹnya g'ọ tọ dụ onye e-duswe unu ọzo. ⁶Kẹle ọ dukwaru igwerigwe ndu a-zarụ epha mu bya; bya asụ l'ọ kwa epebedua bụ Kéreshi ọbu. Epe eshi l'ẹka ono duphua ndu dụ igwerigwe. ⁷G'obu te tsukahukwa unu teke unu a-nọdu anụ ude ọgu ọphu aalwụ l'ẹka dụ ẹnya; waa ọphu aalwụ l'ẹka dụ ntse; kẹle iphemiphe ono mefutakotajekwa; ọle teke mgboko a-bvụ teke erwukwa. ⁸Noo kẹle ọha yele ọha ibe iya a-nọdu alwụ ọgu; alị-eze yele alị-eze ibe iya a-nọdukwapo alwụ ọgu nkephe. Alị a-nmagbaa jiiijijii l'ẹka dụ igwerigwe. Ejo ọkpa nri a-bya. Iphemiphe ono dukota gẹ teke nka beberu meahaa nwanyị, ime eme ehuka.”

⁹Ọle-a; unu kwabekwaru onwunu ẹnya. Aa-kpütachakwaa unu kpujeru ndu-ikpe; e chia unu iphe l'ulo-ndzuko; teme unu a-byakwa apfuru l'iphu ndu nnajioha; mę l'iphu ndu eze l'opfu ehụ mu; g'ee-shi g'ephẹ anuma ozi-oma ono. ¹⁰Obenu lẹ g'e mehabe; e vufutaje ọzo zidzuadaru ozi-oma ono lẹ mgboko mgburugburu. ¹¹Teke epe kpütaru unu jee ikpe; unu te vukwaru ọzo wata ayọ oshi iphe, unu e-pfu. Unu pfuekwapho iphe, e yeru unu l'onu teke ono; kẹle ọ tọ budu unubedua e-pfu iya; ọ bụ Unme Chileke. ¹²Nwune e-deru nwune iya nụ g'e gbaa; nna akpuru nwa iya nụ

g'e gbua. Ẅnwu e-me g'a kp̄ta ndu nw̄uru ph̄e n̄u gbushia. ¹³Onyemoye e-gude k̄ele unu b̄u nkemu kp̄o unu ashi; obenu l'onye tar̄u nshi jas̄u l'ikpaz̄u b̄e Chileke a-dz̄ota.

Ejo ah̄uma

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴“Unu a-h̄umakwa ejo-ah̄uma-ola-l'iswi ono, Danēlu onye mpfuchiru pfuru unu l'̄onodu l'̄eka ̄o gbaduru k'an̄odu ono. (Ḡe ḡube onye agu iphe-a rikwaa ̄oriri iphe, ̄o b̄u.) Unu -h̄umae ya ph̄o; ḡe ndu n̄o l̄e Jiudiya gbalakwaa lash̄ia l'úbvú. ¹⁵G'onye n̄o l'̄okpoku at̄uta unme te ejeekwa abah̄u l'ulo l̄e ya eje ewota iphe l'ime ̄ulo. ¹⁶G'onye n̄o l'̄egu te ejeekwa agha ̄nya k̄e ḡe ya je ach̄ita uwe iya. ¹⁷Aph̄u a-ts̄oru Ẅnwanyi, d̄u ime m̄e Ẅnwanyi, nwa angukwadu ̄era mb̄oku ono. ¹⁸̄Oo g'unu pfuru n̄u Chileke g'̄o t̄o buru l'udzumini. ¹⁹K̄ele teke ono b̄e oke mkpamēhu, eteke ad̄uswee k'eshinu Chileke meru mgboko l'a-d̄u; ̄ophu ̄o byadu ad̄ubaa ̄ozo. ²⁰Teke iphe-̄huka ono e-me b̄e Nnajiuphu egbuduru iya mkpirikpu b̄e ̄o t̄o dukwa nemadz̄u, aa-dz̄ota. ̄Ole o gudewaa iswi ̄ehu ndu ̄ophu ̄o h̄otar̄u g'̄ephe buru ndu nkiya gbua ya mkpirikpu.

²¹“̄O -d̄uru onye s̄uru unu teke ono l'̄o wakwa K̄éreshi; ̄ozoo l'̄o ph̄ukwa iya; unu be yekwar̄u iya ̄onu. ²²K̄ele ndu a-n̄odu adz̄u ̄uka s̄u l'̄ephe b̄u K̄éreshi; ̄ozoo l'̄ephe b̄u ndu mpfuchiru Chileke; a-d̄uchakwaa teke ono. ̄Ephe a-n̄odu emegbaa iphe-̄humalenya, d̄ugbaa biribiri. Iphe ono a-b̄ucharu g'̄ephe e-shi dephua ndiphe; mb̄u je akpaa l̄e ndu Chileke h̄otar̄u; m'̄ephe -je l'ad̄u ike. ²³̄Oo ya b̄u; g'unu letakwaph̄o ̄nya; eshinu mu vuwaru ̄uzo pfuaru unu iphemiphe.

Abyabya Ab̄ubu-Ndiphe

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴“̄Ole e -rwua mb̄oku ono; teke ejo iphe-̄huka ono bv̄uerupho b̄e ̄nyanwu e-jikputa; ̄onwa echibuhu echichi. ²⁵K̄pokpode eshi l'igwe dash̄ihu; iphemiphe, n̄o l'igwe anmawoo anmawo l̄o-sweshihu. ²⁶Teke ono b̄e aa-h̄uma Ab̄ubu-Ndiphe g'̄o n̄o l'urwukpu egbu nw̄iinwii gude ike iya, par̄u ̄eka abya. ²⁷̄Oobya ezia Ẅnwu-ojosi-imigwe iya; ephe abya ejee l'iphu; jee l'az̄u; jee l'uzo ̄ekutara; jee l'̄ekicha l̄e mgboko mgburugburu gbiriri jas̄u l'̄eka igwe beru al̄i beru; je edutak̄ota ndu ̄o h̄otar̄u.”

Iphe, e gude oshi figu

anw̄uta

(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸“S̄u-a; unu gude oshi figu nw̄ua iphe; k̄ele ̄obujeru; ̄o -m̄ishiwaa bya erwua irwu ̄ophúú; l'a maru l̄e teke okpom̄oku ekpoje d̄uwaa ntse. ²⁹No-kwaph̄o g'̄owa-a d̄u; teke unu h̄umaerupho g'iphemiphe ono l'emegbaa;

unu amaru l'ò nòkpowaa ntse; mbù l'ò nòwaa g'ònu-òguzo. ³⁰Sù-a; gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ògbo-a taa bvùebekwa; iphemiphe-a emekòta. ³¹Igwe l'a-bvùkwa; alì abvù; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadù erebuhu ire erebuhu.”

Mbòku, ọo-bùru
(*Mat 24:36-44*)

³²“Obenu l'ò tọ dudu onye maru mbòku, ọ bụ; ọzoo teke iphe ono e-megbaa. Mbù l'unwu-ojozi-imigwe ta amadù iya; ọphu Nwa Chileke ta amadù iya. Onye maru iya nù bụepho Chileke, bụ Nna nwèkiya. ³³Unu kwabekwa ẹnya. Unu nwùkwaru ẹnya che nche; pfuru nù Chileke; kele unu ta amadù teke ọo-bùru. ³⁴Ọ dù gẹ nwoke, eje iphe-ọzo; bya aparù ibe iya haarù ndu-ozì iya; bya eje keshiaru phẹ ozi, ẹphe a-nòdu eje l'èhu l'èhu. O be l'onye eche ọnu-abata; o pfushiaru iya ike sù iya g'ò nwùkwaru ẹnya. ³⁵Ọo ya bụ; unu nwùru ẹnya; kele unu ta amadù mbòku, Nnaju-phu, nwe unuphu a-lwa. A ta amadù; ?bù l'ùzenyashi; tọ l'echi abalì; tọ l'iphe-òhenu; tọ l'ùtsu bẹ ọo-bata. ³⁶Ọo ya bụ; g'ò tọ byapfutadu unu l'òtulupfu l'èka unu eku mgbenya.” ³⁷“Sù-a; iphe, mu epfuru unu-a bẹ mu epfuru onyemonye. Unu nwùkwaru ẹnya!”

Ndu-ishi achì idzu egbu Jizòsu
(*Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jìon 11:45-53*)

14 ¹O ghuduwaa abalì labọ; ọbo Ojèghata erwua; waa ọbo-iphe aatajẹ buredi, ekoduru ekoko. Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezi-je ekemu nòdu achòkashikpoephe ọzo, ẹphe e-shi gude Jizòsu lẹ mpya gbua. ²Ẹphe sù: “Ọle ọ tọ bukwaru nta-a, aabọ iphe-a; a -nonyakwaa ọ buri ọgu ẹghirigha.”

Aawù Jizòsu manù, eshi mkpọ
lẹ Betani
(*Mat 26:6-13; Jìon 12:1-8*)

³O be gẹ Jizòsu nọ lẹ Betani; o jee ibe Sayìmonu onye ekpenta shi eme. Noo ya; ọ nòdukwadu l'èka ono eri nri; nwanyì lanù gudeephe mgbere, ama ntùmatu bata. Mgberè ono bẹ manù, eshi mkpọ, ere ire shii, bụ manù-nadù jiru ejiji. Nwanyì ono bya akù-kwofuephe olu mgberè ono bya eworu manù ono wù Jizòsu l'ishi. ⁴Èhu ghuahaa ndu harù nòdu l'èka ono eghe. Ẹphe sù: “?Bù gùnu bẹ e gude emebyishi ẹguru manù ọwa? ⁵Manù ono sùru g'ee-reta iya iphe, dù g'ùkporo pangu lẹ pangu iri gude keshiaru ndu akpa nri.” Ẹphe baaharù nwanyì ono mba.

⁶Jizòsu sù phẹ: “Unu haa ya. ?Bù gùnu meru g'o gude unu nòdu epfuchi iya nchì? ?Unu ta amadù l'ọ ọkpobe iphe bẹ o meru mu egube ono? ⁷Ndu akpa nri bẹ unu l'ẹphe anọ tekenteke; teke dükpoephe unu ree; unu emeeru

phẹ iphe-oma. Obenu lẹ mbẹdua ta abudu tekenteke bẹ mu l'unu a-nọdu. ⁸Oo iphe, nwanyi-a a-du ike mee bẹ o meru ono. O vuwaa uto tee ogwehu mu manu gude kwakobe mu k'a -ta asu teke ee-li mu. ⁹Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bukpo ekameka, a saru ozi-oma-a lẹ mgboko-a mgburugburu bẹ aa-kojeekwapho ako iphe-a, nwanyi-a meru-a gudeje nyata iya.”

Jiudasu eederu Jizosu eye
I'eka ndu Jiu
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰Jiudasu Isukariyotu, onye lanu l'ime umadzu iri l'ebo ono bya atugbuwa jepfushia ndu-ishi uke Chileke ge ya deru Jizosu ye phe l'eka. ¹¹Ephe numae ya pho; ehu tsqahaa phe utso. Ephe kwee ya okpoga. O chqahaa uto, oo-shi deru iya ye phe l'eka.

Nri-enyashi Ikpazu
(Mat 26:17-30; Luk 22:7-23; Jion 13:21-30; 1Kor 11:23-25)

¹²O rwua l'eswe, abahu l'obo-iphe, aataje buredi, ekoduru ekoko ono, bu mboke ono bẹ epe egbuje nwaturu obo Ojehgata; ndu etsoje Jizosu su iya: “?Bu awe bẹ o du ngu g'anyi je edoziaru ngu gi nodu ria nri obo Ojehgata obu?”

¹³O bya ezia umadzu ebo l'ime ndu etsoje iya nu bya asu phe: “Unu bahu l'ime mkpukpu Jierusalemu. Unu -rwuepho eka ono bẹ o duru nwoke, e-vuru ite, mini du byapfuta unu. Unu tsoru iya. ¹⁴Eka o jenyaa ru o bahu; unu je asu onye nwe unuphu ono l'onye ezije unu iphe suru: “?Denu eka mu a-nodu mu lẹ ndu etsoje mu nu ria nri obo Ojehgata?” ¹⁵Oo-goshi unu ulo-eli; goshi unu oma ulo, no lẹ k'eli iya; mkpuru ono hakpoe pho oša, e dobechawaru oshi; dozichawaa ya g'oo-du; l'a nodu iya ria nri. Unu bahu eka ono je akwakoberu anyi nri obu.”

¹⁶Ndu etsoje iya nu tugbuwa bya abahu l'ime mkpukpu ono. O buerupho go pfuru phe iya bu g'iphemiphe, du. Epehe nodu l'eka ono kwakobeahaa nri obo Ojehgata ono.

¹⁷O be l'uzenyashi; yele umadzu iri l'ebo ono swiru bahu l'eka ono. ¹⁸Ephe rijeepho nri ono; Jizosu su phe: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o kwa onye lanu lẹ g'unu no l'eka-a bẹ l'e-deru mu ye l'eka ndu achoshi mu; mbukwa onye mu l'iya tukoru eri nri l'eka-a.”

¹⁹O rwua phe l'obu. Epehe jiahaa ya nanu nanu su: “?Bu mbẹdua? ?To bu mbẹdua?”

²⁰O su phe: “G'unu ha unu n'iri l'ebo bẹ o bu onye lanu; onye mu l'iya yegbaberu eka l'oba-nri lanu-a. ²¹Abubu-Ndiphe l'a-lakwa g'e deru iya lekwo-opfu Chileke. Ole nshoro onye ono, ee-shi l'eka iya deru Abubu-Ndiphe ye l'eka ndu achoshi iya ono. O gogo kakwaru onye ono ree; ome a ta nwuduru iya ilile.”

²²No iya; Jizosu bya ewota buredi bya ekele Chileke ekele g'ephe eri nri ono bya anyawashia ya bya anugbaa phe bya asu phe: "Unu ngge ria. Owa-a bu ogwehu mu."

²³O bya ewolita okoro bya ekelekwapho Chileke ekele bya eworu iya nu phe; ephe tuko nga. ²⁴O su phe: "Owa-a bu mee mu, a gbashiru l'iswi ehu igwe oha. Chileke gude mee mu ono eme g'ogbandzu, shi mu l'eka vuru ire. ²⁵Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; mu ta abyakwa angubaa mee, shi l'akpuru vayinu gbiriri jasu teke mu a-ngu k'ophuu le mgboko ophuu ke Chileke."

²⁶Ephe kwechaa ebvu, e gude aja Chileke ajaja; bya ejeshia l'ubvu Olivu.

Pyita a-go le ya ta amadu Jizosu

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jion 13:36-38)

²⁷Jizosu su phe: "G'unu hakota be e-mechaa hakota mu gbalu; mbu g'e deru iya l'ekwo-opfu Chileke su: 'Mu e-chigbu onye eche aturu; g'aturu iya agbakashihu.' ²⁸Teke e meerupho ge mu shi l'onwu teta dzuru ndzu be mu e-vukwaru unu uzo jeshia Galili."

²⁹Pyita su iya: "Ndu ophuu je l'a-hakota ngu; be ephe a-hakwa ngu; o kwa le mbedua ta abyadu aha ngu."

³⁰Jizosu su iya: Ge mu gbukwaru ngu iya tororo; "Ntanu-a; mbukwa lenyashia be oke-oku bya ara ora ugbo labo be i goakwaru ugbo eto li ti madu mu."

³¹Pyita kabaa ya epfushi ike su: "Obetaru e je l'atuko mu le ngu gbua; mu ta abyakwa l'aha ngu ililekpo."

Ndu ophuu tuko pfudzuru nno.

Jizosu epfu anu Chileke

le mgbabu Getusemeni

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³²Ephe byarwutaepho l'eka eekuje Getusemeni; o su ndu etsoje iya nu: "Unu nodu anoo l'eka-a ge mu je epfuru yeru Chileke."

³³O duta Pyita waa Jiemusu waa Jionu ephe swiru tugba; meji wata iya aku photophoto; ndzu guahaa ya. ³⁴O su phe: "Ha; egube owa! Meji akukwa mu pho photophoto; mbu le meji abyaakwa mu atofu. Unu nodukwa l'eka-a che nche."

³⁵O jeribeerupho nwanshii; o daa kpurumu l'ali wata epfu anu Chileke su g'a maru: ?oo-kwe g'iphe-ehuka ke nwa teke ono ta abyapfuta iya. ³⁶O su: "Nna; Nna; oo ngu bu onye a-du ike mekota iphemiphe; nafunu mu okoro iphe-ehuka owa-a! Ole o kwa go to bukwa iphe, du mu l'uche l'eme; go bukwaru iphe, du gubedua l'uche."

³⁷O byatashia; Pyita phe nodu ekuwaa mgbenya. O su Pyita: "Sayimonu! ?Iiku mgbenya? ?Ti dudu ike nwuru enya chefua nche awa lanu?"

³⁸Unu nwuru ɛnya; pfuru nɔ Chileke g'o to kwe g'unu nmalahɔ l'ohu-tama. Mma nemadzɔ bɛ ɔ nɔdujekpokwaa evushi evuvu ike; obenu lɛ nemadzɔ l'onwiya bɛ ike ta adɔdu.”

³⁹Ɔ tugbukwaa ɔzo bya ejekwa awata epfu anɔ Chileke epfukwa iphe-a, o shihawaa pfua. ⁴⁰Ɔ bya alwaphutakwa azɔ byatashikwa; ɛphe nɔdu ekukwaphɔ mgbenya; kele mgbenya jiru phe ɛnya ejiji; ɔphu ɛphe amadzɔ iphe, ɛphe e-pfuru iya.

⁴¹Ɔ byapfutakwa phe phɔ k'ugbo ɛto; ɔ sɔ phe: “?Unu nɔkpoephe lɛ mgbenya g'unu nɔ iya? ?Unu nɔkpokwadaa lɛ nwatɔta unme unu ɔbu? Ɔ dɔwaa ree nta-a. O rwuwaru. Abubu-Ndiphe bɛ aabyaakwaa ederu ye l'ɛka ndu eme iphe-ɛji.” ⁴²“Unu gbɛshikwa g'anyi je. Unu lekwa l'onye ɔbu, e-deru mu ye ɔbu byaakwaru.”

Egude Jizosu

(*Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jiɔn 18:3-12*)

⁴³Tɔbudu iya bu; o gudekwadɔ iphe ono l'ɛka epfu; Jiudasu onye yikwa-a l'umadzu iri l'ɛbo ono, l'etsoje iya nɔ-a byawa. Yele igwe ɔha swiwaru. Ephe pagbaarɔ mma mekpoo mgboro. Ndu ziru phe nɔ bu ndu-ishi uke Chileke mɛ ndu ezije ekemu mɛ ndu bu ɔgerenya. ⁴⁴Onye ono, eme g'o deru iya ye phe l'ɛka onoya pfuwaru phe iphe, ya e-me g'ɛphe gude maru onye ɔphu ɔ bu. Ɔ suhawaru phe: “Ɔo onye mu e-jepfu je etsutsua ɔnu bu onye ɔphu ɔ bu. Unu kpɔta iya gude tugbua; unu eche iya nche ree.”

⁴⁵Abyarwuta, Jiudasu abyarwuta; o jepfu Jizosu je asɔ iya: “Onyibe!” Bya anma iya akpa tsutsua ya ɔnu l'asha. ⁴⁶Ndu ono je azɔpyabe Jizosu; kpuru iya tugbua. ⁴⁷Onye lanɔ, pfuru lɛ mgboru phe l'ɛka ono miɛpho mma iya swaramɔ; gbua nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke; pafu iya nchi. ⁴⁸Jizosu sɔ ndu byaru iya egude: “?Unu chigbaa mma; chiru mgboro abya mu egude? ?Mu bu onye ana nfu? ⁴⁹Mu l'unu shikpoo anɔduje mboku-mboku l'eze-ulo Chileke; ɛka mu ezi unu iphe; ɔphu unu egudekpɔdaaru mu. Ɔle ɔo g'iphe, e deru l'ɛkwo-opfu Chileke mee g'e deru iya.”

⁵⁰Ndu etsoje iya nɔ tukɔ parɔ iya haa gbakashihu.

⁵¹Ɔ duru nwokoroɔbya lanɔ, tsoru Jizosu. Ɛbe ɔ dudu iphe, o yeru l'ehu; gbahaephe ɛkwa ɔchaa, ɔ gbaphuru onwiya l'ehu. E meahaa g'e gude iya. ⁵²Ɔ parɔ ɛkwa ɔchaa ono haarɔ phe; kwofu gbaru ɔto gbalaa.

Jizosu nɔ l'iphu

ɔgbo-ikpe ndu Jiu

(*Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jiɔn 18:13-14,19-24*)

⁵³Noo ya; ɛphe kpɔta Jizosu kpɔjeru onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Ndu-ishi uke Chileke; mɛ ndu bu ɔgerenya; mɛ ndu ezije ekemu bya

edzugbua. ⁵⁴Pyita nõdu etso iya ụzenya ụzenya bya etsoru phẹ bahu l'ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono. O je anõdu anõo l'ẹka ndu nche nõ; nyaahaa õku. ⁵⁵Ndu-ishi uke Chileke me ndu õgbo-ikpe ono g'ẹphe ha choahaa iphe, ẹphe a-sụ lẹ Jizõsu meru; g'ee-shi kpee ya mpfugbu; õphu õ dudu iphe, ẹphe humaru, o meru. ⁵⁶A dukpoo igwerigwe gude ibo gbaa ya ekebe; õphu ekebe phẹ adagbajedu.

⁵⁷Ndu agbeshi dzuahaa ụka sụ: ⁵⁸Anyibedua numakpooru lẹ nchi anyi l'ẹka oopfụ sụ: “Mu e-mebyishi eze-ulo Chileke ọwa-a, bu nemadzụ gude ẹka kpua ya-a; l'ime abali ẹto; mu akpua ọzo, ete egudedu ẹka kpua.” ⁵⁹Õphu ekebe phẹ adakotakwarupho l'ono.

⁶⁰Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke bya agbalihu l'edzudzu-ọha ono bya aja Jizõsu sụ: “?Tii yedu õnu l'iphe, bu ekebe ọwa-a, ẹphe agbagbaa ngu-a?”

⁶¹Õphu o pfuduru opfu; õ nokirishiepho nwadoo. Onye-ishi uke ono jia ya ọzo sụ iya: “?Bu ngu bu Kereshi õbu? ?I bu Nwa Onye ono, a goru Onu-oma nu ono?”

⁶²Jizõsu sụ iya: “Ee; ọo mu bu iya. E -mechaa be unu a-humakwaa Abubu-Ndiphe l'ẹka õ nõ l'ẹkutara Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike. Unu ahumakwa iya pho l'ẹka õ nõ l'urwukpu shi l'imigwe abya.”

⁶³Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono woru uwe nkiya zijaa sụ: “?Bu-bahunaa ekebe gunu ọzo be anyi achokwadu? ⁶⁴?Unu numawaru epfubyishi, oopfubyishi Chileke? ?Bu gunu bu ikpe unu?”

Ẹphe tuko nmaa Jizõsu ikpe onwu sụ: “Iphe, gbaru iya nu bu onwu.”

⁶⁵Ẹphe vuahaa ya õnu-mini; woru iphe kechia ya ẹnya; chiahaa ya ẹchachi; sụ iya: “Pfunaa mpfuchiru õbu!” Ndu nche kputa iya awago iya ẹka.

Pyita ago lẹ ya ta amadu Jizõsu

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jion 18:15-18,25-27)

⁶⁶Ge Pyita nõro l'etezi l'ulo-ikpe ono; onye lanu l'ime unwumboko, ejeru onye-ishi uke ono ozi ghatashia; ⁶⁷bya ahuma Pyita l'ẹka ọnya õku; bya elee ya ẹnya sụ iya: “I yikwa lẹ ndu etsoje nwophu Nazaretu; mbu Jizõsu!”

⁶⁸Õ gofu sụ iya: “O to dokwaru mu ẹnya! Mu ta amakwa iphe, iipfu.” Õ lufu l'ẹka ono mbu Pyita; je anõdu l'õnu õguzo. Oke-õku raa ọrà.

⁶⁹Nwamgboko ono humakwa iya ọzo bya awatakwa epfuru ndu pfuru lẹ mgboru ẹka ono sụ phẹ: “Nwoke-a yikwa lẹ ndu etsoje Jizõsu.” ⁷⁰Pyita gofukwa ọzo.

Õ noepho nwanshii; ndu pfugbaru lẹ mgboru ẹka ono sụ Pyita: “I yi-chaa ya-a. ?Ti budu onye Galili?”

⁷¹Õ wata eri angu sụ ge Chileke gbukwaa ya ilu me õ -budu ire-lanu be ya epfu ono; sụ: “Mu ta amakwa onye ono, unu epfu opfu iya ono.”

⁷²Oke-ọku raa ọrà teke ono teke ono k'ugbo ẹbo. Pyita nyata gẹ Jizọsu pfujeru ono sù: “Oke-ọku bya ara ọrà ugbo labọ bẹ ị ọgakwaru ẹgo ugbo ẹto l'ị tị madu mu.” Ọ raahaa ẹkwa.

Payileti aji Jizọsu aji

(Mat 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jiọn 18:28-38)

15 ¹Nchi bọhuepho; ndu-ishi uke Chileke; mẹ ndu bụ ọgerenya; mẹ ndu ezije ekemu; mbụ iphe, bụkpoo ọgbo-ikpe ndu Jiu g'ẹphe hakọta bya achia idzu; e kee Jizọsu ẹgbu bya akpuru iya je eye Payileti l'ẹka. ²Payileti bya ajia ya sù: “?Ị bụ Eze ndu Jiu?”

Jizọsu sù iya: “Ọoekwa ngu phọ bẹ o shi l'ọnu.”

³Ndu-ishi uke Chileke bya epfushiahaa igwerigwe iphe, ẹphe sùru l'o meru. ⁴Payileti byakwa asù Jizọsu: “?Tọ dukpodaa iphe, iipfu? ?Ọ kwa l'ị nọmaru igwerigwe iphe, ẹphe epfugbaa l'ị meru?”

⁵Ọphu Jizọsu epfuẹduru opfu. Ọ tufu Payileti ẹhu.

Ekpe Jizọsu mpfugbu

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jiọn 18:39—19:16)

⁶Noo ya; ọ buwaa omelalị pẹ l'anọdu abọ Ọbo Ojeghata ono bẹ Payileti ahajeru pẹ onye mkpọro lanu g'ọ la; mbụ onye ẹphe sùkpọerupho g'ọ haaru pẹ. ⁷Ọ duru onye mkpọro lanu, eekuje Barabas, yi lẹ ndu kwefuru gọvumentị ike bya egbukwaaphọ ọchi; a tụa pẹ mkpọro. ⁸Igwe ọha ono bya bya arwoahaa Payileti g'ọ meeru pẹ iphe, oomejehawaru pẹ. ⁹Payileti sù pẹ: “?Bụ gẹ mu haaru unu Eze ndu Jiu g'ọ la tọ?” ¹⁰Kẹle o doru iya ẹnya l'ọo ẹnya-pfufurufuru bẹ ndu-ishi uke Chileke gude kpataru iya ya.

¹¹Ndu-ishi uke Chileke ono kpalia igwe ọha ono sù pẹ g'ẹphe kebee-kwapho g'ọ hachiaru pẹ Barabas. ¹²Payileti sù pẹ: “?Unu sùkwanuru gẹ mu mee onye-a, unu sùru l'ọ bụ Eze ndu Jiu-a gunu?”

¹³Ẹphe tụa ọzu; sù: “Pfu-gbua ya!”

¹⁴Payileti sù pẹ: “?Kẹ gunu? ?Bụ gunu bụ iphe, dọ ẹji, o meru?”

Ẹphe kabakpoo ya arashi ike sù: “Pfu-gbua ya!”

¹⁵Ọo ya bụ; Payileti chọahanaa gẹ ya mee iphe, dọ ikpoto ọha ono ree; bya ewonuru Barabas haa g'ọ la; kpuru Jizọsu nù ndu ojogu g'ẹphe chia ya ẹchachi. Ẹphe chichaa ya iphe; ọ kpuru iya nù pẹ g'ẹphe je je akpopyabe iya loswebe.

Ndu ojogu eme Jizọsu sukusuku

(Mat 27:27-31; Jiọn 19:2-3)

¹⁶Ndu ojogu bya akpuru Jizọsu bahu l'eze ọlo nnajioha, bụ Payileti bya ekukọta iphe, bụ ndu ojogu g'ẹphe ha. ¹⁷Ẹphe bya eworu uwe kpowula-kpowula uswe yee ya bya egude obvu kpaa okpu woru kpube iya;

¹⁸bya ekeleahaa ya ekele ndu ojoḡu asuje iya: “Ndzụ dukwa ngu! Eze ndu Jiu!” ¹⁹Ḃphe gude mgboro kụkposhiahaa ya ishi; gbuaḡhaa ya ọnu-mi-ni; gbuaḡharu iya ikpere l'alị gude akwabẹ iya ùbvù. ²⁰Ḃphe meghechaa ya sukuḡu ono bya eyefu iya uwe uswe ono; bya eyee ya uwe iya; bya akpuru iya jeshia g'Ḃphe je je akpopyabe iya l'oswebe.

Aakpopyabe Jizosu l'eli oswebe

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jiḡon 19:17-27)

²¹Ḃphe tḡgbua bya aḡuma Sayimonu nwoke Sayirini, shi ndu-Ḃḡu pḡe alwa. Ọo ya bụ nna Alḡguzanda yeḡe Rufosu. Tḡbudu iya bụ; Ḃphe kebuta nwoke ono g'o vuta oswebe, ee-gude kpḡ-gbua Jizosu. ²²Ḃphe kpurwua Jizosu l'ḡka eekuje ḡolugota, bụ iya bụ “Okpokoroko Ishi.” ²³Ḃphe woru mḡe, a gwaru manḡ-meru nḡ iya g'ḡ ngua. Ọphu o kwedu iya angungu. ²⁴Ḃphe woru iya kpopyabe l'oswebe l'ḡka ono; woru uwe iya kee. Ḃphe tḡaru iya ido g'ḡphe maru ọphu a-dabarḡ onyenḡonu. ²⁵Teke ono, a kpopyaberu iya l'oswebe ono bụ l'ḡnyanwu agbakota. ²⁶E dee iphe ono, e boru iya ibo iya ono l'eli oswebe ono, bụ iya bụ l'ḡ bụ “Eze ndu Jiu.” ²⁷Ḃka ono bḡ a kpopyabekwarupho ndu ana nfu ḡmadzu labḡ. Onye ọphuu nḡdu l'ḡkutara iya; onye ọphuu l'ḡkicha iya. ²⁸Iphe, e dehawaru l'ḡkwo-öpfu Chileke vḡa sḡru: “A ḡuru iya yeru ndu ejo-iphe.”

²⁹Ndu aghata aghata nḡdu ekweru iya une asuje iya: “Heḡ! ?Tḡbudu ngu bụ ọphu sḡru l'ii-nwukpḡshi eze-ḡlo Chileke; gude ujiku ḡto kpukwaa ya? ³⁰Nyizetanḡ l'oswebe ono bya adzḡo onwongu.”

³¹Ndu-ishi uke Chileke mḡ ndu ezije ekemu pfuaru iya kwaphu kwaphu sḡ: “ḡ dzḡru ndu ḡzo; ọphu ḡ dḡedunu ike dzḡo onwiya.” ³²“Ngwanḡ ḡe Kḡreshi ḡbu, bḡ Eze ndu Ízureḡu shinu l'oswebe ono nyizeta nta-a; anyi -ḡumakwanu iya; anyi amaru l'ḡ bḡpho Kḡreshi eviya.”

Unwoke labḡ ono, a kpopyaberu Ḃphe l'iya ono nḡdu akḡkwa iya pḡo ọnu.

Anwḡhu Jizosu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jiḡon 19:28-30)

³³Ḃnyanwu keḡrupho l'ishi; nchi jihu l'alị ono mgburugburu; nḡo gbi-riri jasḡ l'ḡnyanwu agbuze. ³⁴Ḃnyanwu gbuzeeḡpho; Jizosu chia mkpu sḡ: “Eloyi! Eloyi! ?Lema sabakutani?” Bḡ iya bḡ: “Chileke mu! Chileke mu! ?Bḡ ḡunu bḡ o gude ḡ haa mu nkḡnyi mu?”

³⁵Ndu harḡ pfuru l'ḡka ono nḡma iya sḡ: “Unu gebekwa; ḡ dukwa g'oo-ku Elayijia.” ³⁶Onye lanḡ gbagbḡa je eworu asancha ọphu amiḡe mini woru ḡwḡo lḡ mḡe-veniga; woru tsebe l'eli oshi, dḡ ogologo woru nḡ iya g'ḡ ngua; sḡ g'a maḡduru: ?Elayijia a-bya ekufuta iya.

³⁷Jizosu bya echishia mkpu ike bya atḡ-buhu unme; ḡ buru iya anwḡhu.

³⁸ Ẹkwa, eegudeje gbobuta ɛnya ẹka aagwajẹ Chileke, nọ l'ime eze-ulo Chileke ono shiɛpho l'ishi gbaɛpho kẹ tararaa jasul'ali gbajahụ ẹbo. ³⁹ Onye-ishi ojọgu ndu Romu, p̄furu Jizọsu l'iphu teke ono hụmaɛpho g'ọ chiru mkpu nwụhu nno ọ sụ: “?Unu maru-a lẹ nwoke-a bukwa Nwa Chileke eviya?”

⁴⁰ Ọ duru ụnwanyi, nọkwapho ụzenya l'ẹka ono ele ɛnya g'ẹphe maru iphe, eme nụ. Meri onye Magudala yị l'ụnwanyi ono. Meri ne Jiosesu; waa Jiemusu kẹ nwata yiru iya; waa Salomi. ⁴¹ Ụnwanyi ono shi etso Jizọsu bya ejeru iya ozi teke ọ nọ lẹ Gálili; mękpowaro ụnwanyi ọzo, tso iya bya Jierúsalemụ, nọkwapho l'ẹka ono ele ɛnya.

Elili Jizọsu

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jiọn 19:38-42)

⁴² Noo ya; o rwua gẹ nchi jihuerupho lẹ mbọku, akwakọbeje k'echele iya bụ eswe atụta unme; ⁴³ Jiósefu, bụ onye Arimatiya bya aburu onye nweru ɛnya l'ogbo-ikpe ndu Jiu, shihaakwapho ụzenya leta ɛnya teke Chileke e-goshi l'ọo ya bụ eze; shihukwapho obu ike jepfu Payileti je arwọo ya g'a haarụ iya odzu Jizọsu gẹ ya je elia. ⁴⁴ Ọ dukpoo Payileti biribiri shii l'ọ nwụhu-kebewaru. Ọ bya ekua onye-ishi ndu ojọgu ono bya aja ya: “?Bụ eviya l'ọ nwụhuwaru?” ⁴⁵ Payileti nụmachaephọ l'onu onye-ishi ndu ojọgu ono lẹ Jizọsu nwụhuwaru; ọ sụ Jiósefu g'ọ jewarọ je apata iya lia. ⁴⁶ Jiósefu bya atụgbua bya eje anmata ẹkwa ọchaa; bya eje je apazeta odzu Jizọsu; bya eworu ẹkwa nmabechaa ya; bya eje enyebe odzu iya ono l'ilu, a turu lẹ mkpuma; bya eswita oke mkpuma swichia onu ilu obu. ⁴⁷ Meri onye Magudala waa Meri ne Jiosesu nọdu hụma ẹka e liru iya.

Eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jiọn 20:1-10)

16 ¹ O be l'uzenyashi gẹ nsọ eswe-atụta-unme ono bvuerupho; Meri onye Magudala waa Salomi waa Meri ne Jiemusu kẹ nshii tūgbua jeshia je akpata manụ, eshi mkpọ, dū iche iche, ephe e-te Jizọsu gude kwaa ya. ² O be lẹ nchi abọhu mbọchi Sonde; ephe jeshia l'ilu ono g'ɛnyanwu wawaru. ³ Ephe nọdu epfugbaa sụ: “?Bukpoo onye e-swifuru anyi oke mkpuma ono, nọ l'onu ilu ono?” ⁴ Ephe jeshia apali ɛnya; e swifuwaa mkpuma obu. Mkpuma, eepfu opfu iya obu pakpọoru ẹka apaa. ⁵ Ephe kwoba l'ime ilu ono; bya ahuma nwokorọbya, nọ phẹ l'ẹkutara, yeru kpowula-kpowula uwe ọchaa. Ọ dū phẹ biribiri; ndzụ guahaa phẹ.

⁶ Onye ono sụ phẹ: “Ndzụ ba agushi unu. ?Ọ kwa l'ọo Jizọsu onye Nazaretu bẹ unu achọ; mbụ onye-a, a pfugburu l'oswebe-a? O tetaakwaru dzuru ndzụ ọzo! Ọ tọ nọhekwa l'ẹka-a. Unu byanụ ahuma ẹka e shi lia ya. ⁷ Unu je epfuaru iya ndu etsoje iya nụ waa Pyita l'ọ vuwaa unu ọzo jeshia Gálili; l'unu a-huma iya l'ẹka ono, bụ iphe, o pfuhawaru unu-a.”

⁸ Ɛphe kwofuta l'ilu l'eka ono bya agbagbua lashia. Onu kugbabechaa phe akugbabe. Ehu nodu etekwa phe pho etete. Ophu o dudu onye ephe pfuru iphe ono; eka ndzu agu phe.

⁹ Jizosu shi lonwu tetachaepho le mboku mbu l'idzu ono; o mee ge Meri onye Magudala vuru uzo huma iya, bu iya bu nwanyi ono, o chifuru ejo obvu esaa, shi buru iya l'ime ehu ono. ¹⁰ Meri ono tugbua je epfuaru iya ndu ephe le Jizosu shi aswije l'eka ephe no ara ekwa iya. ¹¹ O pfuchaaru phe lo dzu ndzu; teme le ya humakpooru iya lenya; ophu ephe ekwedu loo eviya.

¹² E mechaa; Jizosu gbaa ugbugba ozo byapfuta umadzu labo l'ime ndu etsoje iya nu l'eka ephe eje lechiegu. ¹³ Ephe lwaphuta azu je epfuaru iya ndu ophuu; ophu ephe ekwekwapho.

Jizosu egoshi ndu

etsoje iya nu onwiya

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jion 20:19-23; Ndu 1:6-8)

¹⁴ E mechaa; o bya abyapfuta umadzu iri le nanu ono; l'eka ephe eri nri. O taahaa phe uta su lephe bu ndu aboje obu ebo; waa ndu ejo okpoma; kele ephe te ekwetaduru l'iphe, ndu humaru iya nu ge ya tetacharu dzu ru ndzu pfuru bu eviya.

¹⁵ O su phe: "Unu jedzuru ekameka le mgboko l'ophu je epfukashia ozi-oma-a g'on'yemonye numakota. ¹⁶ Onye kwetaru nu; e mee ya baputizimu be Chileke aa-dzota. Onye ete ekwedu nu be aa-nma ikpe. ¹⁷ Ndu kwetaru nkemu be ee-gude iphe-ohumalenya owa-a hube ama. Ephe e-gudeje epha mu achishi obvu; gude epha mu epfu l'olu Unme-du-Nso. ¹⁸ Ephe -chita agwo l'eka; o to dudu iphe, oo-me phe. Teke ephe nguru iphe, egbu egbugbu; o to dudu iphe, oo-me phe. Ephe -byia onye iphe eme eka l'o-wekorohu."

Jizosu alapfu Chileke l'imigwe

(Luk 24:50-53; Ndu 1:9-11)

¹⁹ Noo ya bu; Nnajiuphu, bu Jizosu pfuchaaru phe opfu ono; Chileke wolua ya woba l'imigwe. O je anodu lekutara Chileke. ²⁰ Ndu etsoje iya nu laa je epfukashiahaa ozi-oma ono lekameka. Nnajiuphu nodu eyeru phe eka l'ozi ono; shi l'iphe-ohumalenya, ephe emegbaa egoshi l'ozi-oma ono, ephe ezi ono bu l'eka Chileke be o shi. Nokwa g'o du.